UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Cyrilometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské výchovy

Studijní obor: Sociální pedagogika

Spolupráce keramického kroužku Patlálků se Senior klubem v obci Cholina

Projekt pro seniory a děti z prvního stupně základní školy

Bakalářský projekt

Jana Kuchařová

Vedoucí projektu: PhDr. Ing. Ludmila Siarda Trochtová

Olomouc 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svůj bakalářský projekt vypracovala sama a použila jsem jen uvedenou literaturu.

……

V Olomouci, dne Kuchařová Jana

Poděkování

Ráda bych chtěla poděkovat svojí vedoucí bakalářského projektu, PhDr. Ing. Ludmile Siardě Trochtové, za její ochotu, vstřícnost, a především trpělivost, při tvorbě mého bakalářského projektu. Děkuji za pochopení a čas, který mi věnovala.

Dále bych chtěla poděkovat všem osobám, které mi poskytli informace a osobní zkušenosti do mého projektu.

Obsah

Úvod **6**
1 Obec Cholina **7**
1.1 Cholina 7
1.2 Historie obce Choliny 7
1.3 Rozvoj obce 8
1.4 Pamětihodnosti obce 8
1.5 Významné osobnosti pocházející z Choliny (19. stol. – 20. století) 9
1.6 Významné osobnosti, které navštívily Cholinu 9
2 Keramický kroužek Patlálci **11**
2.1 Keramický kroužek 11
2.2 Cíl 11
2.3 Cílová skupina 12
2.4 Personální zajištění 12
2.5 Prostory a vybavení 12
2.6 SWOT analýza 13
3 Senior klub Cholina **15**
3.1 Senior klub 15
3.2 Cíl 15
3.3 Historie vzniku 15
3.4 Členové 16
3.5 Setkávání 16
3.6 Programy 16
4 Mezigenerační učení **17**
4.1 Mezigenerační učení 17
4.2 Mezigenerační vztahy 18
4.3 Mezigenerační komunikace 18
4.4 Mezigenerační výzkum, programy a projekty 19
5 Volný čas, mladší školní věk a stáří **21**
5.1 Volný čas 21
5.1.1 Cíle výchovy dětí ve volném čase 21
5.2 Mladší školní věk 22
5.2.1 Tělesný vývoj 22

5.2.2 Psychický vývoj 23
5.2.3 Vývoj řeči 23
5.2.4 Emoční vývoj 23
5.2.5 Volný čas dětí 24
5.3 Stáří 25
5.3.1 Tělesné změny 25
5.3.2 Psychické změny 26
5.3.3 Emoční změny 27
5.3.4 Osamělost a senioři 27
5.3.5 Volný čas seniorů 27
6 Charakteristika projektu 30
6.1 Projekt 30
6.2 Cíl projektu 30
6.3 Účastníci projektu 31
6.4 Současný a budoucí stav 31
6.5 Místa realizace 31
6.6 Materiální vybavení 32
6.7 Finanční a personální zajištění 33
6.7.1 Finanční zajištění 33
6.7.2 Personální zajištění 34
7 Harmonogram projektu 35
Závěr 55
Seznam použité literatury 56
Příloha 1 58
Příloha 2 59

Úvod

V životě se setkáváme s různými postoji ostatních lidí k jedincům staršího věku. Senioři jsou právě ti, kteří nám dávají a předávají své životní zkušenosti a moudra. Mladší generace zase naopak může seniorům dodávat energii, pocit štěstí a pohodu.

Mladší generace je otevřena se učit novým věcem, přizpůsobovat se změnám a rozšiřovat si nepoznané obzory. Starší generace, jelikož má již mnoho zkušeností, není příliš otevřena změnám, naopak je nepřijímá pozitivně, a raději upřednostňuje známé zvyky, pravidla a tradice. Každé věkové období má svá pozitiva ale i trápení.

Mezigenerační vztahy jsou v dnešní době hodně diskutovaným tématem, a také i tento bakalářský projekt je zaměřen na sblížení generací, konkrétně dětí od 6 do 11 let a seniorů od 65 let.

Sblížení bude probíhat mezi dvěma zájmovými organizacemi, ze stejné vesnice, s názvem Cholina. První je zaměřena na děti, jedná se o keramický kroužek Patlálci. Druhá je určena pro seniory, jedná se o Senior klub.

Hlavním cílem bakalářského projektu je sblížení generací, konkrétně dětí z prvního stupně základní školy a seniorů, navržení projektu společného setkávání a trávení volného času, dále navázání společného tématu, získání si respektu a úcty k mladším a starším lidem a vzájemné obohacovaní se.

Bakalářský projekt můžeme rozdělit na dvě části. První část se zaměřuje na obec Cholinu, na její dlouholetou historii a významné osobnosti. Poté je konkrétně představen keramický kroužek Patlálci a Senior klub. Následuje charakteristika mezigeneračního učení a vtahů, včetně mezigenerační komunikace. Závěr kapitoly uzavřou důležité pojmy, jako je volný čas dětí a seniorů, mladší školní věk a staří, které souvisí s celým projektem

Druhá část se soustředí již na konkrétní, společné aktivity dětí a seniorů. Tyto aktivity budou realizované vždy v sobotu, a to v měsíci listopadu a prosinci, při příležitosti nadcházejících Vánoc. Další setkání proběhne v měsíci březnu a dubnu, a bude inspirováno Velikonocemi a přípravou na jejich příchod.

1 Obec Cholina

V této kapitole se seznámíme s obcí Cholinou, neboť zde najdeme zájmové organizace, keramický kroužek Patlálci a Senior klub, na které je projekt zaměřen. Dozvíme se něco o její historii, rozvoji a významných osobnostech.

1.1 Cholina

Obec Cholina je malá vesnice ležící v Olomouckém kraji, na pomezí Hanácké roviny, a je vzdálena přibližně dvacet kilometrů od Olomouce. Nad obcí ční kopec, vrchol, zvaný „Rampach“.

Cholina vznikla již ve dvanáctém století, má tedy dlouholetou historii a může se pyšnit velkým množstvím pamětihodností (Koudela, 1996).

1.2 Historie obce Choliny

První zmínky o vesnici se nachází v písemných pramenech již z roku 1131. Název Cholina je pravděpodobně odvozen od malého potoku, dříve nazývaného „Kolínek“, který vsí protéká. Místní obyvatelé si ale tento potok přejmenovali na „Cholinka“, a toto pojmenování se užívá dodnes (Koudela, 1996).

Cholina byla rozdělena do několika částí. Jednu část vlastnila církev, ostatní části náležely spoluvlastníkům, jejichž jména nejsou nikde historicky dochována.

Jeden ze spoluvlastníků, pravděpodobně jménem Sedek, svoji část daroval, ve druhé polovině 12. století, klášteru Hradisko v Olomouci.

Od druhé poloviny 15. století, i dalších sto let poté, spravují Cholinu moravské šlechtické rody. Dědička tohoto rodu, Kateřina Zvolská, Cholinu prodala olomoucké radě, a ta ji vlastnila až do první poloviny 19. století.

V roce 1848 nastala změna, způsobená zrušením poddanství, a od roku 1850 je Cholina samostatnou obcí (Koudela, 1996).

1.3 Rozvoj obce

Hospodářské blaho zažívala vesnice od poloviny devatenáctého století. Zakládaly se zde spolky a hospodářská družstva. Důležitým zdrojem pro místní obyvatele bylo vyvinuté zemědělství, zejména pěstování cukrové řepy a ječmene. Na konci 19. století byla v Cholině postavena mlékárna, která fungovala dlouhých sto let. Rozvoj trval až do počátku třicátých let, poté nastala hospodářská krize, a celkový rozmach obce se zpomalil (Koudela, 1996).

Cholina byla centrem pro všechny okolní vesnice. Nacházela se zde základní škola, dříve nazývaná obecná, dále pošta, zdravotní středisko, obecní úřad a v neposlední řadě kostel Nanebevzetí Panny Marie, kam se chodívali (a dodnes chodí) modlit jak místní obyvatelé, tak i obyvatelé z dalekých vesnic. Obecní úřad fungoval do roku 1945, poté jej vystřídal nově založen Národní výbor.

Od 70. let 20. století se obec začíná opět pozvolna rozvíjet, s tím souvisí otevření nákupního střediska, zvaného „Jednota“, dále opravení kulturního domu nazývaného „Záloženská dvorana“, pro konání společenských akcí, divadel, slavností, svateb a podobně. Významné bylo také otevření místního muzea, které i dnes nabízí k vidění různé zemědělské nástroje a přístroje, které se v minulosti používaly, dále hanácké kroje a mnoho dalšího (Koudela, 1996).

1.4 Pamětihodnosti obce

Cholina se pyšní historickými památkami, kterých zde nalezneme mnoho. Jednou z nejvýznamnějších dominant obce je kostel Nanebevzetí Panny Marie. Kostel je i poutním místem, konají se zde, již po staletí, poutě k soše Panny Marie Cholinské. Původně byl postaven v gotickém slohu, ale později, na počátku šestnáctého století, byl přestavěn do renesančního slohu. Uvnitř kostela se nachází obrazy svatého Cyrila a Metoděje, dále také socha Panny Marie s Ježíšem. Ke kostelu náleží fara, na které je umístěna socha svatého Jana Nepomuckého (Koudela, 1996).

Další významnou památkou je studánka, zvaná „Svatá voda“, která protéká lesem na okraji Choliny. Ke „Svaté vodě“ se váže legenda, že se z ní napil muž, který měl Hansovu nemoc (lepru) a záhadně se uzdravil. Na památku nechal v centru vesnice postavit boží muka se smírčím křížem (Koudela, 1996).

1.5 Významné osobnosti pocházející z Choliny (19. stol. – 20. století)

Podle Koudely (2011) jsou nejvýznamnějšími osobnostmi Choliny především bratři Šindlerovi.

Nejstarší z bratrů, Valentin, byl velmi umělecky nadaný. Nejprve účinkoval v Praze v Národním divadle, a poté dostal angažmá v chorvatském Záhřebu, kde vystupoval jako zpěvák na jevištích.

Druhý bratr, Antonín, následoval svého staršího bratra. Zpočátku se uplatnil v brněnském divadle, poté v divadlech v Olomouci a v Ostravě. Hlavní roli dostal v zahraničí, v divadlech v Lublani a v Bělehradě.

Nejmladší z bratrů, Václav, byl také umělecky zaměřen. Působil v ostravském divadle, poté několik let v Městském divadle v Brně.

Václav Soudek se stal také důležitou osobností Choliny. Studoval lékařskou fakultu v Praze, a protože byl velmi úspěšný, vykonával svoji lékařskou praxi v evropských zemích. Jeho rodná vesnice mu natolik přirostla k srdci, že se po několika letech vzdal svého působení v zahraničí, a vrátil se do Choliny. Zde si otevřel soukromou kliniku a přispěl k postavení zdravotního střediska.

Zásluhou Josefa Kocvrlicha, obecního kronikáře, bylo postaveno Hanácké muzeum v Cholině. Významně přispěl k sepsání několika kronik a knih o vesnici (Koudela, 2011).

1.6 Významné osobnosti, které navštívily Cholinu

Josef Mánes patří k nejvýznamnějším osobnostem, které zavítaly do Choliny. Slavný malíř často jezdil přes vesnici, do deset kilometrů vzdálené Náměště na Hané, kde trávil svůj volný čas malováním obrazů. Při zpáteční cestě se v Cholině vždy zastavil a rozjímal nad krásnou přírodou (Koudela, 2011).

Nesmíme opomenout ani Antonína Dvořáka, slavného hudebního skladatele, který do obce zavítal náhodou, při cestě do Olomouce. Občané jej příjemně přivítali a Antonín byl tímto vřelým uvítáním dojatý.

Koudela (2011) uvádí další významnou osobnost, a tou je cestovatel a lékař, Emil Holub. Emil byl pozván svým kamarádem do Choliny, aby společně oslavili jeho kulaté životní jubileum.

Emil Holub podnikal zajímavé a obohacující cesty do západní Afriky, kde vykonával lékařskou praxi a psal knihy o svém cestování. Jeho výpravy se mu však staly osudným. Roku

1902, v 55 letech, zemřel na malárii, kterou si dovezl s sebou z cest. Na cestách ho doprovázela i jeho manželka, která mu pomáhala ošetřovat a starat se o nemocné jedince v Africe.

Československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk také zavítal do Choliny, jelikož cestoval po Moravě, a jedna z jeho několika zastávek byla právě i v této vesnici.

Cholinu, při své cestě po regionu, navštívil také bývalý hejtman Olomouckého kraje, Jiří Rozbořil, který mimo jiné, zavítal také do budovy keramického kroužku Patlálci a jako suvenýr si s sebou odnesl výrobek od dětí (Tauberová, 2014).

O rok později, v roce 2014, navštívil Cholinu prezident Miloš Zeman, v doprovodu, nyní již bývalého, hejtmana Rozbořila, v rámci cesty po Olomouckém kraji. Jako památku na obec si s sebou odvezl též výrobek z keramiky od dětí z kroužku. Prezident byl dárkem velmi nadšen a později, po návratu do svého regionu, vyšel tištěný rozhovor, ve kterém zmiňuje dobrosrdečnost místních lidí a také obdržený dárek, anděla, kterého mu děti z keramického kroužku věnovaly (Tauberová, 2014).

2 Keramický kroužek Patlálci

V téhle kapitole se zaměříme na keramický kroužek Patlálci, jeho cílovou skupinu, personální zajištění a prostory, které má k dispozici. Na závěr bude popsána SWOT analýza, která poslouží k lepšímu zobrazení a popsání organizace.

2.1 Keramický kroužek

Keramický kroužek v Cholině se rozhodly založit dvě ženy, vychovatelka a pedagog volného času, jakožto neziskovou činnost. Tuhle ideu zrealizovaly v srpnu roku 2009. Jejich první kroky vedly na místní obecní úřad, zjistit, zdali je obec ochotna zajistit vnitřní prostory, kde by se tento kroužek mohl uskutečňovat. Dále musely zajistit materiální a finanční stránku, včetně pokrytí nákladů na provoz (Šanová, 2021).

Šanová (2021) uvádí, že o Patlálky začaly projevovat zájem děti i jejich rodiče z širokého okolí. Keramický kroužek je nicméně výhradně určen pro děti z prvního stupně základní školy v Cholině - nejpočetnější zastoupení tvoří žáci čtvrté třídy.

Děti z keramického kroužku každoročně vyrábí výrobky s vánoční tématikou, které poslední adventní neděli, společně s odbornicemi, prodávají na tradičním vánočním trhu v Cholině a v nedalekém městě Litovli. Ceny výrobků jsou velmi nízké, pokryjí pouze výrobní náklady, a to proto, aby byly finančně dostupné pro všechny jedince, kteří si keramiku chtějí zakoupit (Šanová, 2021).

Na těchto trzích děti nejvíce zviditelňují svou práci, o kterou jeví zájem, každým rokem, větší počet zákazníků. Podle slov dětí je pro ně největší úspěch, když se jejich výrobky prodávají, a je o ně každoročně projevena, ze strany zákazníků, větší poptávka.

Největším úspěchem keramického kroužku jsou spokojené děti, které jednou týdně svůj volný čas tráví výrobou z keramiky, a poté si své vlastní výrobky odnášejí domů (Šanová, 2021).

2.2 Cíl

Cílem keramického kroužku je smysluplné trávení volného času dětí, rozvoj jejich fantazie, dovednosti, schopnosti spolupráce s ostatními účastníky, a v neposlední řadě rozvoj tvořivosti a samostatnosti (Šanová, 2021).

Keramika je zaměřena na procvičování jemné motoriky a rozvíjení kladného vztahu a cítění k výtvarnému umění.

2.3 Cílová skupina

Šanová (2021) uvádí, že keramický kroužek Patlálci je výhradně určen pro děti z místní základní školy v Cholině, které navštěvují první stupeň vzdělání. Jedná se tedy o děti ve věku od 6 do 11 let.

Budově chybí bezbariérový přístup, tudíž kroužek není vhodný pro děti, které k pohybu potřebují kompenzační pomůcky.

Všechny děti, splňující podmínky pro nabízený kroužek, jsou přijati bez ohledu na pohlaví, rasu, či náboženské vyznání (Šanová, 2021).

2.4 Personální zajištění

Provoz keramického kroužku zajišťují dvě odbornice s profesní dovedností, a to vychovatelka a pedagog volného času. Obě odbornice pracují na dohodu o provedení práce (DPP), jejichž zaměstnavatelem je obec Cholina. Tato dohoda omezuje činnost práce na 300 hodin za jeden kalendářní rok.

Obě odbornice svou činnost vykonávají společně jednou týdně, vždy ve středu v čase 15:00 – 16:30 hod (Šanová, 2021).

2.5 Prostory a vybavení

Keramický kroužek se od jeho prvního založení nachází v budově hasičské zbrojnice v prvním poschodí v obci Cholina. Budova se nachází v samém centru obce. Uvnitř budovy najdeme jednu místnost se šatnou, která je plně využita (Šanová, 2021).

Velkou výhodou kroužku je, že je pod vlastnictvím obecního úřadu, který financuje celý nájem budovy, včetně spotřeby veškeré energie, a tak jsou finanční náklady na provoz kroužku velmi nízké. Rodiče dětí měsíčně za kroužek zaplatí symbolických padesát korun, které se využívají pro nakoupení potřebných materiálů (Šanová, 2021).

Finance, na nákup materiálu či jiného vybavení, opět zajišťuje obec Cholina. Avšak každoročně obec žádá Olomoucký kraj o poskytnutí finančních prostředků pro zajištění chodu kroužku.

Dříve, před založením keramického kroužku, budova sloužila jako základní škola, využívaná jen pro první třídu. Poté se třída zrušila a budova byla neobývaná. Všechno vybavení, jako stoly, židle a police, zůstalo, a tak vznikla idea právě zde kroužek založit. Nábytek tedy nebylo nutno zprostředkovávat a odbornice se mohly soustředit na materiální vybavení a nakoupení dalších potřebných věcí (Šanová, 2021).

Šanová (2021) dodává, že po necelých pěti letech se kroužek rozhodl zažádat o dotace na koupi nové, větší, keramické peci pro vypalování výrobků z keramické hlíny. Dotace byly uznány, a na keramickou pec, menší částí, přispěl obecní úřad Cholina. Zbývající, větší část finančních prostředků, zajistil Olomoucký kraj.

2.6 SWOT analýza

SWOT analýza keramického kroužku Patlálci

Silné stránky • Výhodná poloha – v centru vesnice • Autobusová zastávka přímo u budovy • Profesní zkušenosti pracovníků • Nízký měsíční poplatek za kroužek • Klidné prostředí • Rodinná atmosféra • Finanční podpora obce Choliny • Dotace z Olomouckého kraje • Vlastní keramická pec • Velká poptávka o kroužek – ze strany dětí i rodičů	Slabé stránky • Kapacita kroužku plně obsazena • Nedostatečně velké prostory • Finanční závislost na obci Cholina • Závislost na finančních prostředcích z Olomouckého kraje • Dosud nevytvořené webové stránky kroužku • Chybějící pracovníci (vychovatelé, pedagogové volného času, ..) pro rozšíření lekcí keramiky a uspokojení poptávky většího počtu dětí • Chybějící bezbariérový přístup
Příležitosti • Spolupráce s obcí Cholina • Spolupráce se Senior klubem • Zvyšující se počet žáků ZŠ • Využití nových sponzorů • Zájem rodičů spolupracovat s keramickým kroužkem • Možnost získání dalších finančních prostředků – dobrovolníci, rodiče • Zajistit další pedagogy volného času, vychovatele	Hrozby • Náhle ukončena spolupráce s obcí Cholina • Zrušení příchodu finančních prostředků z Olomouckého kraje • Zvyšování cen (materiálu, energií), náklady na údržbu, opravy

Ze SWOT analýzy vyplývá, že keramický kroužek je dostatečně materiálně i finančně vybaven, aby byl schopen pokrýt náklady na provoz. Vytvoření webových stránek by Patlálky ještě více zviditelnilo, a dostalo se tak do povědomí širší veřejnosti, a tím by bylo možno získat další sponzory.

Keramický kroužek je finančně podporován obcí Cholinou a Olomouckým krajem. Na jednu stranu je to přínosné pro rodiče, kteří za kroužek platí minimální finanční částku, na druhou stranu je to nevýhoda v případě, že by jedna z podpor ukončila dotování keramického kroužku, který by bez této podpory nebyl schopen fungovat.

Příjemná a rodinná atmosféra je dominantou Patlálků, a děti, které kroužek navštěvují, se tak mohou cítit příjemně a uvolněně. Tato atmosféra přinese lepší výsledky při rozvoji fantazie a kreativity u dětí.

Zajištění dalších pedagogů, vychovatelů či dobrovolníků, by Patlálkům přineslo možnost nabídnout více lekcí keramiky, a to nejen pro děti, ale také například pro rodiče a širší veřejnost.

Příležitostí keramického kroužku Patlálci je propojení se Senior klubem. Spojení dětí a seniorů by generace více sblížilo, vzájemně by spolu hovořili a poznávali se, naslouchali si a trávili společný čas při zájmové činnosti.

Setkávání by dětem i seniorům přineslo nové zkušenosti, radosti a vzájemné pochopení se.

3 Senior klub Cholina

V téhle kapitole se zaměříme na Senior klub, jeho historii vzniku, členy a programy, které si členové sami vymýšlí.

3.1 Senior klub

Senior klub působí v Cholině již dvanáct let. V současné době má 56 členů. Členství je bezplatné a dává členům možnost se pravidelně setkávat (Doležal, 2008).

Především pro starší jedince je důležité, aby se setkávali s ostatními lidmi, a našli si pravidelnou zájmovou aktivitu, která je uvolní, odreaguje a pomůže zapomenout na problémy, se kterými se v životě potýká každý člověk. S vrstevníky mají příležitost najít společné téma konverzace, které bude příjemné pro obě strany. S touhle myšlenkou také vzniklo založení Senior klubu.

3.2 Cíl

Cílem senior klubu je společné trávení volného času, který je vyplněn zájmovou činností, kulturou, společenskými akcemi, sportovními činnostmi a umožňující realizovat individuální nápad (Doležal, 2008).

Pravidelné setkávání s vrstevníky dodává seniorům pocit jistoty, že se opět shledají, ale také motivaci přijít, vzájemně si předávat zkušenosti, rady i nápady. Setkávání pomáhá seniorům také odpoutat se od všech starostí a problémů.

3.3 Historie vzniku

Senior klub v Cholině je poměrně staré, fungující společenství seniorů. První myšlenky o založení vznikly v září roku 2007, kdy obec Cholina pořádala pro místní seniory společenský večer, a pozvala, jako kulturní vystoupení, seniory z obce Majetín, kteří předvedli taneční choreografii. Senioři z Choliny byli vystoupením velmi nadšeni a přáli si takový klub rovněž založit (Doležal, 2008).

Zanedlouho v Cholině vznikl také senior klub, do kterého se přihlásilo velké množství aktivních seniorek ale i seniorů (Doležal, 2008). Za vznikem klubu stojí senior, který preferuje společnost před samotou, a aktivní život před pasivním, tudíž se rozhodl oslovit seniory z obce Choliny, aby založili společenství, ve kterém se budou pravidelně setkávat.

3.4 Členové

Doležal (2008) uvádí, že pro velký zájem o klub, a velké množství seniorů, byli členové nuceni vytvořit výbor klubu, který se skládá z předsedu, místopředsedu, pokladníka, kulturního referenta a ostatních členů, a to proto, aby klub lépe fungoval a byla zajištěna organizace. Každý z členů má svoji funkci, za kterou zodpovídá.

Zajištění kulturních vystoupení, turistických výletů a podobných společných akcí, je pověřen předseda klubu, který tyhle zmiňované setkávání organizuje. Každý z členů má však nárok vyjádřit svůj požadavek či přání na setkání, které by chtěl uskutečnit.

3.5 Setkávání

První schůzka se uskutečnila koncem ledna roku 2008. Od té doby se senioři pravidelně schází každých čtrnáct dní. Na každou schůzi se domluví, upřesní si čas setkání, a pokaždé si s sebou připraví malé občerstvení pro ostatní členy, aby si zpříjemnili společné chvíle.

K doladění atmosféry zahrají senioři na hudební nástroje, společně si všichni zazpívají a zatancují. Jednou za čtvrt roku jim zahraje kapela, kterou předem osloví, a oslavují narozeniny, které v těch třech měsících senioři měli (Doležal, 2008).

Prvním místem pro setkávání sloužila Záloženská Dvorana, to je budova, kde se uskutečňují všechna kulturní vystoupení. Postupem času se senioři přemístili do menší místnosti, v nových prostorech po bývalé jídelně, za obecním úřadem.

Doležal (2008) dále dodává, že ona zmiňována místnost je plně vybavena jak na letní, tak i zimní setkávání, také se zde nachází menší kuchyň a nový nábytek, který mohou senioři využívat. Kladnou stránkou místnosti je lokace, nachází se, za již výše zmiňovaném, obecním úřadě, v centru obce, a také je v místnosti promítací plátno, na kterém si senioři promítají fotografie ze svého setkávání.

3.6 Programy

Programy si senior klub vymýšlí sám, avšak většinou se jedná o zážitky v nejbližším okolí od obce Choliny. Při každém setkání si senioři společně sdělí, co by chtěli zažít, vyzkoušet, či navštívit. Po vyjádření všech tužeb se dohodnou, co bude jejich příštím programem, a výbor klubu zajistí vše potřebné k jeho realizaci.

Nejčastěji se jedná o zdravotní cvičení se seniory, pěší túry za poznáním památek, kulturní zájezdy a nejrůznější společenské akce. Nyní by si Senior klub přál zařadit do svého programu kurz dovednosti práce s počítačem (Doležal, 2008).

4 Mezigenerační učení

V téhle kapitole si představíme charakteristiku mezigeneračního učení i vztahy mezi generacemi, a na závěr charakteristiku mezigenerační komunikace.

4.1 Mezigenerační učení

Pojem mezigenerační učení popisují autoři, věnující se tomuto tématu, podobně, a v jádru myšlenky jde vždy o totéž. Podle Rubišicové a kol. (2016, s. 17) je to *„proces, jehož prostřednictvím jedinci všeho věku získávají dovednosti a znalosti, ale také postoje a hodnoty, a to z každodenních zkušeností“*.

Starší lidé mohou být pro mladé jedince zdrojem zkušeností a tradic, a mohou poskytovat pocit jistoty, stálosti a bezpečí. Také mladí lidé přináší seniorům do života novou, pozitivní energii, a pomáhají je začlenit do doby plné moderních technologií.

Fisher (2008, in Rabušicová a kol, 2016, s. 8) uvádí pojem mezigeneračního učení jako „*postup, který si klade za cíl přivést lidi dohromady cílevědomými, vzájemně prospěšnými aktivitami, které podporují větší porozumění a respekt mezi generacemi*“.

Rabušicová a kol. (2016, s. 24) také zdůrazňuje „*potřebu kontinuity, kterou poskytuje právě mezigenerační učení. Jedná se o předávání hodnot, tradic, historie a sdílení nových poznatků*“.

Mezigenerační učení probíhá mezi všemi generacemi, a nemusí se vždy jednat o rodinu. Jedinci nemusí být v žádném vztahu, jelikož učení probíhá kdekoliv a s kýmkoliv. Místo, kde se jedinci učí jeden od druhého, je právě škola. Učitel předává žákům informace a zkušenosti do budoucnosti. Učitel je ten starší, zkušenější, a své vědomosti předává mladším, ještě méně zkušeným (Rabušicová a kol., 2016).

Dalším příkladem je učení se společně. Jedinci se učí novým věcem dohromady, přispívají také svými zkušenostmi či názorem, nehledě na věkovou kategorii.

Jako posledním příkladem Rabušicová a kol. (2016) uvádí učení se o druhém jedinci. Zde se právě projevuje schopnost pochopit jedince, jeho hodnoty a postoje, což je základem mezigeneračního učení. Podstatné je porozumět jak jedinci staršímu či mladšímu, tak také pochopit sebe a své postoje k ostatním lidem

4.2 Mezigenerační vztahy

Mezigenerační vztahy se budují a prolínají v průběhu celého života, a to nezávisle na tom, zda si to přejeme či nikoliv, v podstatě si to ani neuvědomujeme. Každá generace je jiná, a jinak se odlišuje od té předchozí, což může způsobit vznik nedorozumění či neporozumění.

Rubišicová a kol. (2016) uvádí, že tradiční rodina, jak ji známe dříve, se skládala z velkého počtu jedinců společně žijících. V rodině byly jasně vymezené role žen i mužů. Zatímco ženy se staraly o děti, domácnost a stravu, muži chodili do práce vydělávat peníze. Tohle pojetí rodiny vnímají senioři jako tradiční, neměnné. Dnes již tomu tak není. Role žen i mužů se prolínají a nejsou tak zřetelně rozdílné. Čím dál více se setkáváme s tím, že ženy budují svoji kariéru a vydělávají peníze, zatímco muži jsou doma s dětmi.

Rodina je již vnímaná jinak, což je ve většině případů pro seniory nepříjemné a neztotožňují se s tím. V současnosti je „trendem“ neúplná rodina, složená jen z jednoho dospělého člena a dítěte, popřípadě dětí. Dítě tak často měnící svůj domov, v důsledku navštěvování se s druhým rodičem. Podstatné však je, aby dítě nepřišlo o kontakt se svým prarodičem a také naopak, aby senior nepřišel o kontakt s vnoučetem.

V budování mezigeneračních vztahů je důležitá komunikace, respekt vůči sobě, pochopení se a trávení společného času, (Rabušicová a kol., 2016).

4.3 Mezigenerační komunikace

Komunikace je nezbytná pro lidstvo, neboť je to prostředek k dorozumívání se a předávání si informací. Správná komunikace je založena na naslouchání jeden druhému a pochopení jeho postojů, popřípadě vyjádření svého názoru (Rabušicová a kol., 2016).

Často si mladí lidé myslí, že starší generace mluví odlišným jazykem. To samé se ale může zdát i seniorům vůči mladým lidem, a to především s generací, která je takzvaně „ob koleno“. Východiskem pro správné dorozumívání se je akceptování druhého v celém kontext, to znamená brát v potaz jeho věk, postoj, hodnoty, tradice a zvyky. To vše se promítá do jeho komunikace i chování (Rabušicová a kol., 2016).

Starší generace může hovořit, a učit tak děti, o dřívějších tradicích, i o životě, jaký byl, když byli malí stejně jako jsou teď oni. Dětem tyhle vzpomínky rozšíří obzory, a mohou být lépe připraveni na výuku dějepisu ve škole. Přínosem pro seniory bude zase naslouchání dětí, vzpomínání na mladí a také radost, že dětem mohou sdělit svůj prožitý život.

Senioři mohou vzpomínat, jak se dříve psaly dopisy a existovala pouze papírová korespondence, kterou již dnešní děti neznají. Pravnoučata naopak mohou seniory naučit

používat dnešní moderní technologie, například jak se používá internet a jak lze poslat dopis elektronicky. Navrátilová (2021) sděluje, že tímhle se „*propojuje starý a nový svět*“.

Rabušicová (2016, s. 26) doplňuje, že „*obě generace na sebe neustále vzájemně působí*“.

4.4 Mezigenerační výzkum, programy a projekty

Rabušicová, Kamanová a Pevná (2014) provedli výzkum, který se zaměřoval na generaci dětí, rodičů a prarodičů. Výzkum spočíval v tom, že celkem 275 účastníků procházelo patnácti kurzy – kurz vaření, angličtiny, keramiky, a podobně (zde uvádíme jen některé), který měl za cíl sblížit generace, podporovat spolupráci a komunikaci.

Po vyhodnocení výzkumu bylo zjištěno, že přínosem pro mladší generace byla vzájemná spolupráce, naučení se nových dovedností, a u dětí zvýšená sebedůvěra.

Přínosem pro starší generace bylo především získání nových znalostí (angličtina) a tím i zvýšené sebevědomí, a v neposlední řadě poznaní nových lidí (Rabušicová, Kamanová a Pevná, 2014).

Rabušicová, Kamanová a Pevná (2014) dále zmiňují důležitost programů a projektů, které se věnují mezigeneračním vztahům. Uvádí také konkrétní programy a projekty v ČR, zacílené na sblížení generací. Organizace „Mokoša“, která nabízí velké množství těchto programů a projektů, se konkrétně zaměřuje na „*mezigenerační setkávání a učení, a nahrazuje dnešní, téměř vymizelý, kontakt mezi generacemi*“ (Rabušicová, Kamanová a Pevná, 2014., s. 109). Dále výzkumnice doplňují program 3G (3 generace) a poskytovatele programů a projektů - Centrum volného času Lužánky.

Podle Rabušicové, Kamanové a Pevné (2014, s. 116) se nejčastěji jedná o "*dlouhodobé programy, projekty a aktivity, které mají společné cíle, a těmi jsou: posilování mezigeneračního dialogu, porozumění, spolupráce a solidarita“*.

Přínosy těchto programů a projektů jsou jak pro jednotlivce, tak i pro mezigenerační vztahy a komunitu (Rabušicová, Kamanová a Pevná, 2014).

U generace dětí je to podpora zdravého myšlení, nárůst sebevědomí, sebedůvěry a schopností. U starší generace je to komunikace a nárůst sebedůvěry.

Přínosem pro mezigenerační vztahy je kladný pohled na opačnou generaci, včetně větší empatie ke starším jedincům a nové navázaní kontaktů (Rabušicová, Kamanová a Pevná, 2014, in MacCallum et al, 2006).

Přínos pro komunitu není tak jednoznačný jako u jedinců a mezigeneračních vztahů. Lze ale zjednodušeně říct, že v programech lpí na vzájemné spolupráci, která poté působí i na komunitu (Rabušicová, Kamanová a Pevná, 2014).

„Klíčovým předpokladem mezigeneračních programů totiž je, že skrze posílení samotných účastníků dochází k posílení mezigeneračních vztahů a komunity. Jinými slovy, přínosy pro jednotlivce v konečném důsledku znamenají také přínosy pro komunitu“ (Rabušicová, Kamanová a Pevná, 2014, s. 120).

5 Volný čas, mladší školní věk a stáří

Tahle kapitola se obecně zaměří na volný čas a cíle výchovy ve volném čase. Následovat bude charakteristika mladšího školního věku dětí, včetně dalších pojmů, které s ní souvisí. Kapitolu ukončí stáří a volný čas seniorů.

5.1 Volný čas

V literatuře a odborných publikacích najdeme mnoho výrazů pro volný čas. Také autoři, kteří se tímto pojmem zabývali, jej definují podobně.

Podle Pávkové (2002, s. 11) volný čas zahrnuje *„rekreaci, odpočinek, zábavu, zájmovou činnost, zájmové vzdělání a časové ztráty s těmito činnostmi spojené. Dále je to doba, kdy si své činnosti můžeme dobrovolně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, a přináší nám pocit uspokojení.“* Je to tedy čas mimo pracovní dobu a vyučování.

I když každý autor tento pojem vnímá s dílčími rozdíly, hlavními znaky volného času jsou tedy tyto: *„Je to doba svobodné dělby činnosti (člověk vykonává činnost, kterou sám chce, ne, kterou musí), dále jsou to činnosti, které si člověk volí, jsou pro něj příjemné, přinášejí potěšení a radost. Také je to čas k odpočinku, rekreaci a obnově sil“* (Pávková, 2002, s. 11).

5.1.1 Cíle výchovy dětí ve volném čase

Pedagog stanovuje cíle výchovy ve volném čase, které jsou důležité pro pozdější zvážení toho, čeho chce u vychovávaných dosáhnout. Cíle lze rozdělovat na obecné, dílčí, specifické, formální, individuální a další (Pávková, 2014).

„Základním cílem výchovy je především jedince naučit rozumně využívat volný čas.

Z tohoto obecného cíle lze odvodit řadu dílčích cílů:

- *Naučit jedince efektivně odpočívat*
- *Rozvíjet a podporovat zájmy jedince*
- *Umět uspokojovat potřeby*
- *Vést k celoživotnímu vzdělání*
- *Umět využívat dostupné prostředky pro trávení volného času“* (Pávková, 2014, s. 18).

Výše zmiňované cíle jsou velmi obecné, a tak proto každá zájmová činnost má své konkrétní, specifické cíle. Na každou činnost je nutné vymyslet cíle, které se vztahují přímo na danou aktivitu.

Správně zvolit a formulovat cíl má za úkol pedagog, který musí brát v potaz především heterogenní složení skupiny, odlišnost věku a zájmů. Aktivity, které zvolí, musí být přínosné, jednoduché a přiměřené věku všech účastníků.

K dosahování cílů pedagog využívá různé výchovné prostředky (Pávková, 2014).

5.2 Mladší školní věk

Langmeier (2006) a další autoři, charakterizují mladší školní věk od 6 do 11 let věku dítěte. Toto období souvisí s nástupem dítěte do školy, a ukončení docházky do mateřské školy, stává se tedy školou povinným. Na mladší školní věk navazuje starší školní věk.

Vágnerová (2000) uvádí, že škola je významným místem v životě dítěte. Získává zde další, nové zkušenosti, dovednosti a schopnosti. Ve škole dále navazuje sociální vazby, které jsou intenzivnější a trvalejší než dříve, a zaujímá nové postavení, jak v rodině, tak i ve vztahu k vnějšímu okolí, tedy mimo rodinu. Mění také prostředí a stává se více zodpovědným za své povinnosti.

Matějček (1992) dělí mladší školní věk na dvě období. První je „raný školní věk“, dítě ve věku 6 až 9 let, které si zvyká na nové společenské postavení a povinnosti s tím související. Druhé období, následující, nazývá „střední školní věk“, a charakterizuje ho od 9 do 11 let věku dítěte.

V následující kapitolách se zaměříme na tělesný vývoj, psychický vývoj, vývoj řeči a emoční vývoj dítěte.

5.2.1 Tělesný vývoj

V tomto období se nejvíce rozvíjí a zlepšuje jemná a hrubá motorika. Pohyby jsou rychlejší a koordinovanější. Dítě je již více soustředěné, důkladné a pilné (Langmeier, 2006).

Co se týče stavby těla, zpomaluje se růst do výšky, kosti jsou měkké a „ohebné“. Svaly se začínají postupně rozvíjet a celková stavba těla se prodlužuje. Mění se také obličej dítěte, to souvisí s výměnou mléčných, a náhradou stálých zubů (Vilímová, 2009).

Dívky jsou vzrůstově větší než chlapci a celkově vyspělejší. Chlapci jsou vytrvalejší a soutěživější, týče se to především sportu Labusová, 2022). Důležité je ale brát každé dítě individuálně, neboť se vyvíjí jiným tempem, v souvislosti s prostředím a citovým zajištěním.

Vilímová (2009) uvádí, že hry, nebo jakýkoliv pohyb, je velmi důležitý pro správný tělesný vývoj dítěte, neboť nedostatek pohybu může zapříčinit zkracování svalů a různých dalších nemocí, které se projeví později v budoucnosti.

5.2.2 Psychický vývoj

Dítěti se začíná rozvíjet představivost a dobře vyvinutá je i paměť. Díky tomu je schopno se učit, číst i psát. Dítě již chápe, jaké jsou jeho povinnosti a je schopno samostatnosti. Toto období je poslední možnost, jak dítě formovat, především jeho postoje k určitým věcem, a jak formovat jeho charakter (Labusová, 2022).

5.2.3 Vývoj řeči

Labusová (2022) uvádí, že u dětí se výrazně rozvíjí slovní zásoba a tím se zlepšuje i řeč. Šestileté dítě umí okolo dvou až tří tisíc slov a neustále se učí a osvojují nová. Umí již smysluplně vyjádřit své pocity, myšlenky a emoce. Důležitým vzorem jsou stále rodiče, děti po nich opakují slova a věty a učí se od nich rozlišovat, co se smí a co se nesmí říkat. Při nástupu do školy se pro děti stává dalším vzorem učitel, děti se ztotožňují s jeho způsobem řeči a názory. Děti, se kterými rodiče komunikují, pojmenovávají různé věci, živé i neživé předměty, mají rozvinutější slovní zásobu, kterou umějí aktivněji používat.

Naopak děti, se kterými se málo komunikuje, mají zaostalejší slovní zásobu i řeč. Dítě má nedostatek individuální péče, neboť rodiče s ním netráví volný čas a nekomunikují s ním tolik, kolik by dítě potřebovalo pro rozšíření a získání nové slovní zásoby.

Úroveň komunikace u dětí závisí tedy na tom, kde dítě vyrůstá, v jakém sociálním prostředí a za jakých podmínek. Rychlejší vývoj řeči mají tedy děti, které vyrůstají v neustálém společenském kontaktu, kde stále probíhá komunikace (Labusová, 2022).

5.2.4 Emoční vývoj

V tomto období je dítě schopno vyjádřit své pocity, emoce a city, a také je dokáže skrývat či potlačovat. Je schopno vnímat, jaké pocity mají ostatní lidé, jak se cítí a co prožívají, i když samo dítě to vnímá jinak. Je to dáno tím, že do jeho života vstupují lidé, kteří se různě emočně vyjadřují.

V raném dětství se city často mění, jsou nestálé, postupně se stávají stálejšími a trvalejšími. Pro toto období je typické prohlubování citů, citová vyrovnanost a s tím souvisí i převládající dobrá nálada (Novotná, 2012).

Pozitivní emoce u dětí jsou velmi důležité. Dítě se chce podělit o své radostné emoce s jinými lidmi. Může je sdílet například s kamarády, vrstevníky, učiteli, prarodiči, ale hlavně především s rodiči. Od nich očekává kladnou reakci, jakou může být: pochvala, pohlazení, uznání a porozumění (Vágnerová, 2012).

„Emoční vývoj dítěte ovlivňují rodiče tím, jak se chovají a jak reagují na jeho projevy“ (Vágnerová, Lisá, 2021, s. 91).

5.2.5 Volný čas dětí

Volný čas je pro děti velmi důležitý. Odpočinou si od školních povinností, načerpají sílu a energii. Volný čas mohou využít různým způsobem. Může se jednat o odpočinek, zábavu, rekreaci, sport či jakékoliv jiné vyplnění volných chvil (Hofbauer, 2004).

Hra a pohybové aktivity se stávají důležitou součástí života dítěte. Pomocí her se dítě může ztotožňovat s ostatními vrstevníky, uvědomovat si své slabé a silné stránky v oblasti sportovní, srovnávat se s kamarády a porovnávat své výkony. Pro chlapce je v tomto období charakteristické soupeření a konkurování (Čačka, 1997).

Co se týče odpočinku a rekreace, děti volí například poslech muziky, četbu knihy, a v poslední době se rozmáhá, jako nový „trend“, hraní her na mobilních telefonech či laptopech a sledování televize. Většina rodičů tenhle způsob odpočinku neakceptuje, a raději dětem jejich volný čas zaplní jinou zájmovou aktivitou či činností.

Do popředí se čím dál více dostávají zájmové kroužky pro děti a mládež, které nabízí rozmanitosti aktivit všeho druhu. Velmi oblíbené jsou domovy dětí a mládeže, střediska volného času a podobné organizace, které poskytují dětem možnost se vzdělávat v oblastech, které jsou jim blízké, a zdokonalovat se v jiných činnostech (Pávková a kol., 2002). Každé dítě je schopno si z nabídky kroužku vybrat podle toho, co ho nejvíce zajímá a co ho baví.

Tyhle zájmové organizace najdeme ve všech větších městech, výjimku dnes netvoří ani vesnice. Zde se čím dál více otvírají a zařizují nové kroužky určené právě pro děti a jejich prožívání volného času. Rodiče raději zvolí kroužek v místě bydliště, aby nebylo dojíždění pro dítě zdlouhavé a nezabíralo tolik času. Samozřejmě ale platí již výše zmiňované, dítě kroužek musí bavit, a pokud si z místní nabídky nevybere, bude tedy nuceno do kroužku dojíždět.

Velmi oblíbené jsou muzikální kroužky, kdy dítě hraje na určitý hudební nástroj či zpívá, dále jazykové kroužky, pro zdokonalení či naučení cizího jazyka.

Pro odpočinek děti volí ruční a výtvarné práce, jako je například navlékaní korálků, malba, keramika a jiné, pro které je potřeba trpělivost, soustředěnost a pečlivost. Pro příklad dále uvádíme keramický kroužek, který je mimo jiné přínosný pro rozvoj jemné motoriky, kreativity, samostatnosti a zručnosti (Daňková, 2012).

Každá činnost, krátkodobá i dlouhodobá, člověka unaví a vyčerpá. Děti si musí odpočinout a načerpat novou sílu a energii. Podle Pávkové a kol. (1999, s. 87) je *„nejvydatnější formou odpočinku spánek“*.

5.3 Stáří

Stáří je poslední, a především neodmyslitelná, životní fáze člověka. Každý jedinec však pojem stáří vnímá odlišně. Je to způsobeno tím, že přesný vznik stáří je jen obtížně definovatelný. Langmeier a Krejčířová (2006) určují počáteční hranici stáří okolo šedesáti let. Věk však může být jen nepatrným ukazatelem, neboť stáří se posuzuje podle fyzické zdatnosti a psychické vyrovnanosti každého jedince. Stárnutí je tedy individuální proces, který probíhá nerovnoměrně a lze jen přepokládat, kdy se stárnutí u člověka projeví.

Stáří je společností vnímáno jako období, kdy již nedochází k žádným významným změnám a život se uchýlí spíše ke stereotypům a k rutinám. V důsledku toho senioři urputně lpí na svým návycích a je pro ně velmi obtížné se od těchto zvyků odpoutat (Tošnerová, 2002).

Vágnerová (2007) sděluje, že mladí lidé si stáří obvykle spojují s výskytem nemocí. Staří lidé totiž mnohdy hovoří o svých nemocech a svěřují se svým blízkým. Zde se zpravidla může stát, že senioři budou odmítáni, neboť si takto mohou vynucovat pozornost od ostatních lidí. Stáří je ale fáze života, kdy u jedinců dochází k oslabení imunitního systému a lidé jsou náchylnější k různým onemocněním.

„Člověk je starý tehdy, pokud jej za starého společnost považuje“ (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 203).

5.3.1 Tělesné změny

Stárnutí s sebou přináší, v mnohých případech, nežádoucí změny, které se nejvíce projevují na vizuální stránce lidského těla. Člověk se vlivem stárnutí výrazně mění, postupně ztrácí svoji mladou podobu a celková stavba těla se mění. Obličej je primárním znakem, podle kterého je možno rozpoznat stárnutí. V první řadě se značně objevují záhyby v kůži, takzvané vrásky, které jsou typickým projevem stárnutí. Na stárnutí má také vliv genetický předpoklad, který si s sebou člověk nese od narození, a vnější faktory, ke kterým se řadí i životní styl jedince (Vágnerová, 2007).

Šťastný (2009) uvádí, že člověk, který v mládí uměl aktivně využívat svůj volný čas, vyhýbal se stresovým situacím, a ve svém zaměstnání nebyl vystaven fyzické zátěži, tak u něj proces stárnutí probíhá mnohem pomaleji a průměrná délka života se prodlužuje.

Senioři často o sebe pečují a dbají proto, aby si před společností zachovaly svůj mladiství vzhled. Naopak senioři, kteří jsou osamoceni a společnost nevyhledávají, ztrácí zájem o svůj zevnějšek, neboť nejsou nuceni, z vnějšího prostředí, o sebe pečovat.

Vágnerová (2007) uvádí další znaky stárnutí, jako je snižování výkonnosti, svalová atrofie, zhoršení zraku a sluchu, a v neposlední řadě, úbytek energie. Ztráta sluchu se projevuje pomalu, má ale trvalý následek, a může způsobovat bariéry a nedorozumění v komunikaci s ostatními lidmi. Starší lidé se musí více soustředit, aby slyšeli všechny informace, které jsou k nim směřovány. Pro lepší sluch je možno využít kompenzační pomůcky, například naslouchadlo, které je určeno pro tyto účely.

Vágnerová (2007) uvádí, že leckdy je pro starší jedince obtížné, smířit se s tím, že potřebují zdravotní prostředky, které jejich život výrazně ulehčí.

5.3.2 Psychické změny

S vyšším věkem dochází nejen k fyzickým, ale také k psychickým změnám, především se zhoršuje paměť a pozornost. V mládí je lidský mozek schopen přijímat a zapamatovávat si obrovské množství údajů a dat. Ve stáří již člověk nedokáže vstřebávat tolik poznatků, které jsou pro něj nové. Mozek totiž neumí zpracovávat všechny vnější údaje najednou a pochopit jejich kontext, a proto je také pomalejší rychlost zpracování těchto podnětů. Informace, které jsou staršího data, si naopak člověk pamatuje velmi detailně (Vágnerová, 2000). Je to dáno především tím, že staří lidé svoji minulost hodnotí velmi pozitivně a vzpomínky z ní si uchovávají po celý život. Nynější svět na ně působí chaoticky, doprovázený změnami, na které nejsou připraveni, a proto tuto novou skutečnost nejsou schopni přijmout.

Pozornost je, vzhledem k vysokému věku, ubírána spíše na konkrétní, jednotlivé podněty, jelikož se stále zmenšuje, a pro seniory je velmi obtížné přenášet pozornost z jednoho podnětu na druhý. Problém nastává v případě, že se sejde několik impulzů, z různých zdrojů najednou, a senioři na ně nedokáží rozdělit pozornost. S tím souvisí i neschopnost vyhodnotit nepodstatné stimuly a reakce jedinců se proto stávají pomalejší (Vágnerová, 2007).

Psychické změny každého člověka staršího věku jsou individuální, a jsou způsobeny mnoha faktory, mezi které patří především genetické předpoklady a nynější zdravotní a duševní stav jedince.

5.3.3 Emoční změny

Nejen se změnami fyzickými i psychickými, ale také se změnami emočními, se musí v průběhu stáří senioři vyrovnat. S vyšším věkem se citové prožívání stává intenzivnější a vyrovnanější, to může mít za následek lhostejnost seniorů vůči okolnímu světu. (Tošnerová, 2002).

Langmeier a Krejčířová (2006) uvádí, že sociální kontakty, které jsou ve stáří nejdůležitější, se v zařízeních pro seniory, sociálních službách, nedostává tolik, kolik je pro staré lidi k životu potřebné. Pocit nedostatku sociálních kontaktů může v jedincích vyvolat negativní emoce, jako nevýznamnost, osamělost, úzkost či plačtivost.

Abraham Maslow (2014) považuje potřebu sociálního kontaktu s ostatními lidmi, jako jednu z nejdůležitějších v lidském životě.

Ačkoliv člověk ke svému životu také potřebuje samotu, čas přemýšlet o svém bytí, rozjímat a dodávat si energii, neměla by však na jedince působit negativně a vyvolávat v něm nepříjemné emoce.

5.3.4 Osamělost a senioři

Pocit osamocení může v seniorech vyvolávat deprese a úzkosti, v důsledku toho, že zůstali bez partnera, se kterým byli celý život spojeni. Veškeré pozitivní či negativní emoce, zážitky i zkušenosti, sdíleli společně.

Jarošová (2006) uvádí, že se ztrátou blízkého člověka se obtížně vyrovnává mladý i starý člověk, neboť je to jedna z nejtěžších a nejbolestivějších životních situací. Žal, který jedinec prožívá, je naprosto přirozený, neboť se snaží smířit se ztrátou milované osoby. Typickou reakcí zasažených jedinců, je například sociální izolace i přerušení styku s jinými lidmi.

Podstatné je, aby člověk na svoji bolest nezůstával sám, a měl ve své blízkosti milované osoby, které jsou pro něj oporou.

5.3.5 Volný čas seniorů

Smysluplné trávení volného času seniorům pomáhá jejich fyzickému i duševnímu zdraví. Tělesný pohyb je udržuje v kondici a pomáhá snižovat průběh biologického stáří. Lze tedy říci, že na aktivním seniorovi obtížněji poznáme jeho skutečný věk (Janiš, Skopalová, 2016). Setkáváme se seniory, kteří jezdí na kole, plavou, chodí pěší túry a podnikají ostatní aktivity, které je udržují a pomáhají jim žít plnohodnotný život.

Nesmíme však zapomínat na seniory, kteří kvůli zdravotním komplikacím či onemocněním nemohou aktivně žít, pro ně je základní a důležitá duševní pohoda a schopnost vyrovnat se s touto skutečností. Duševní pohoda člověka je stejně tak důležitá jako ta fyzická (Janiš, Skopalová, 2016).

Lidé mladší generace si o seniorech myslí, že mají mnoho volného času, jelikož již nemusí chodit do práce a starat se o děti. Pokud ovšem hovoříme se seniory, tak nám právě sdělují opak, že nemají tolik volného času, co by si přáli mít. Je to dáno také tím, že dnešní doba je takzvaně „uspěchaná“, a máme mnoho povinností, ale také zájmů a „koníčků“.

Stejně jako mladší generace, i senioři mají možnost navštěvovat různá zájmová zařízení, kurzy a kluby (Janiš, Skopalová, 2016). Tyto zařízení mohou navštěvovat i bezplatně, prostřednictvím neziskové organizace.

Mezi nejznámější kluby, které senioři navštěvují, patří senior kluby, kde se setkávají, tráví společný čas a plánují výlety a aktivity.

Větší zájem se v posledních letech projevuje v oblasti technologií, jako je například práce s počítačem a dalšími moderními technologiemi, které se senioři učí a poznávají. Stejný zájem se projevuje i o cizojazyčné kurzy, v první řadě především anglický jazyk.

Příklad činnosti, která je vhodná pro seniory, jelikož není fyzicky ani psychicky náročná, je keramika. Při práci s keramickou hlínou se senioři odreagují, uvolní, ale zároveň procvičí motoriku rukou a zapojí fantazii. Důležité je zmínit i trpělivost a kreativitu při práci.

Podstatné je, aby si každý senior našel činnost, která ho bude naplňovat a bude svůj volný čas trávit smysluplně a podle svého.

5.4 Pedagog volného času a vychovatel

Pedagog volného času a vychovatel se zabývají výchovou a vzděláváním dětí ve volném čase. Pávková (2014) definuje rozdíl mezi těmito dvěma profesemi a to: pedagog volného času působí ve střediscích volného času, jako jsou například domovy dětí a mládeže, a v mimoškolských zařízeních (zdravotnictví, sociální a rekreační zařízení, apod.). Vychovatel působí ve školských zařízeních, například ve školních družinách a klubech, dále v ústavních a ochranných zařízeních.

Obě profese, pracují se všemi věkovými kategoriemi lidí. Uplatnění obou profesí je tedy velmi široké. Zde uvádíme jen její nepatrnou část.

Při jeho rozsáhlém uplatnění je podstatná osobnost jedince, především jeho psychická odolnost a duševní zdraví. Žádná osobnost jedince není vždy stálá, a to proto, že se mění podle prostředí a činitelů, které na něj působí. Důležité ale zůstává to, že na každého jedince musí nahlížet individuálně, neboť každý člověk, ať již mladý či starý, je odlišný, má jiný charakter a hodnoty (Pávková, 2014).

Pedagog volného času učí jedince smysluplně trávit volný čas aktivitami a činnostmi, které je budou naplňovat a přinesou jim pozitivní emoce do života. Podstatné je přistupovat ke každému člověku individuálně a uspokojovat jeho individuální potřeby, dále vytvořit jedincům bezpečné prostředí a atmosféru. Důležité je také rozvíjet v jedinci jeho dovednosti, schopnosti a zájmy (přírodovědné, tělovýchovné a podobně). V neposlední řadě je úkolem pedagoga a vychovatele rozvíjet v jedinci samostatnost, tvořivost a fantazii (Bezoušková, 2014).

Pedagog volného času i vychovatel jsou především rádci, pozorovateli, ale i kamarády, kteří s jedinci sdílí pozitivní i negativní emoce.

6 Charakteristika projektu

Kapitola se zaměří na charakteristiku projektu, jeho účastníky a místa, kde se bude projekt realizovat, včetně personálního zajištění. Kapitolu zakončí konkrétní finanční rozpočet celého projektu.

6.1 Projekt

Tento projekt je určen pro děti, které navštěvují zájmový kroužek Patlálci a pro seniory ze Senior klubu. Tyto děti studují první stupeň na místní základní škole, a proto je také tento projekt určen výhradně pro ně, nikoliv pro jiné děti. Děti jsou ve věku od 6 do 11 let a senioři od 65 let.

Senioři ze Senior klubu jsou aktivní, energičtí a soběstační, jsou tedy schopni se do aktivit s dětmi zapojit.

Účastníci se budou setkávat vždy v sobotu dopoledne. První dvě společné činnosti se uskuteční v listopadu a další dvě v prosinci. Poté bude setkávání na dva měsíce přerušeno a opět bude pokračovat v březnu a dubnu. Celkový počet setkání bude 7.

Hlavními společnými aktivitami bude výroba výrobků z keramiky. Na závěr setkávání se uskuteční prodej těchto výrobků a následný výtěžek, po odečtení nákladů, bude poskytnut charitě v Litovli.

6.2 Cíl projektu

Hlavním cílem celého projektu je hlubší propojení generací, dětí a seniorů, prostřednictvím společných aktivit a činností. Vzájemné setkávání propojuje mezigenerační vztahy, napomáhá odbourávat předsudky a mýty, vede k toleranci jak mladších, tak i starších osob, a také sebe samého, a poskytuje možnost komunikace bez bariéry.

K dalším cílům patří vzájemné naslouchání, pomoc při realizaci aktivit, dovednosti při manuální činnosti a rozvíjení samostatnosti – především u dětí. V neposlední řadě je to prodej společně vyrobených výrobků.

6.3 Účastníci projektu

Projekt je zaměřen na cílovou skupinu dětí od 6 do 11 let a seniorů od 65 let. Počet dětí je 12 a počet seniorů je rovněž 12.

K celkovému počtu 24 účastníků jsou zapotřebí 2 mentoři; obě odbornice - vychovatelka a pedagog volného času, které budou dohlížet a pomáhat s organizací, přípravou, výrobou a prodejem výrobků.

6.4 Současný a budoucí stav

Keramický kroužek v současné době nespolupracuje s žádnou organizací, a tak děti nemají možnost setkávat se s jinými účastníky. Senior Klub je ze stejné vesnice jako Patlálci, tudíž by bylo výhodné, aby obě organizace spolupracovali. Děti získají zkušenost, jaké to je spolupracovat se staršími jedinci, hovořit s nimi a navzájem si pomáhat a tolerovat se. Seniorům setkávání přinese pozitivní emoce a obohatí život o novou možnost trávení času s dětmi. Některé děti již nemusí mít svého prarodiče, a naopak, že senioři nemusí mít vlastní vnouče.

Do budoucna by obě organizace mohli pravidelně spolupracovat, častěji než dvakrát do roka, a tím by vznikly pevnější vazby mezi dětmi a seniory.

Do plánování společných aktivit by se mohly zapojit jak děti, tak i senioři, a každý by měl možnost vyjádřit, jakou aktivitu by chtěl tvořit. Při setkávání by účastníci nemuseli vyrábět jen z keramického hlíny, ale činnost by mohla být doplněna a obohacena jinými společnými aktivitami, například zpěv, stolní hry, a podobně.

V případě, že by v budoucnu keramický kroužek spolupracoval s několika dalšími organizacemi, je zapotřebí, aby získal sponzory, kteří by organizace finančně a materiálně podpořili. Stejně důležité by bylo zajistit více pedagogů volného času, vychovatelů a dobrovolníků, aby byli schopni pokrýt velký počet účastníků.

6.5 Místa realizace

Pro vzájemné setkávání je vždy klíčové správně vybrat a zvolit místo realizace. Tento prostor by měl být příjemný pro seniory, děti i odbornice. Vhodné je si předem naplánovat činnosti a aktivity, a podle toho vybírat objekty. Místa by měla být zvolena tak, aby byla dodržena bezpečnost a ochrana zúčastněných osob. V případě nepříznivého počasí je nutno zajistit přístřeší či náhradní místnost.

Objekt či místnost musí být dostatečně prostorné pro všechny účastníky, včetně sociálního zařízení i místa na odkládaní osobních věcí. Pokud se projekt realizuje v zimních měsících, je důležitý zdroj tepla a dostatek světelného záření.

V případě, že se objekt nachází v místě nedostupného či vzdálenějšího pro účastníky, je nutno zajistit dopravu.

Tento projekt se bude realizovat na třech místech. Hlavní místnost, ve které budou vznikat všechny výrobky na prodej, či na odnos pro svoji potřebu, je již výše zmiňována budova, kde sídlí zájmový kroužek Patlálci. Tato místnost se nachází v prvním patře budovy, v centru obce Choliny.

Místnost je vybavena dostatečným materiálem pro připravené aktivity, nábytkem pro uložení výrobků, sociálním zařízením a šatnou pro odložení osobních věcí.

Pro následný prodej vytvořených výrobků je k dispozici druhá místnost, po bývalé jídelně, taktéž v Cholině, která nyní slouží pro setkávání seniorů. Prodej výrobků, v těchto prostorech, bude uskutečněn na konci měsíce března, při příležitosti oslav Velikonoc. Tato místnost je vhodná pro prodej výrobků, a je dostatečně vybavena pro účastníky projektu, kteří zde mají vše potřebné.

Posledním objektem je Městský klub v Litovli, který slouží ke kulturním akcím, vystoupením a také k prodeji výrobků. Místnost určená k prodeji se nachází v přízemí, je bezbariérová, tudíž je dostupná pro všechny věkové kategorie zákazníků. Zde bude probíhat prodej vánočních výrobků.

6.6 Materiální vybavení

Pomůcky a materiál potřebný pro výrobu a prodej výrobků je zajištěn, a nachází se v budově zájmového kroužku Patláků, Velkou výhodou je to, že je tento kroužek určen přímo k výrobě keramiky.

Potřebné pomůcky pro výrobu keramiky a ostatní pomůcky pro aktivity:

- Keramická hlína
- Podložky, váleček, vykrajovátka
- Štětce různých velikostí
- Glazury, vzorované látky
- Pexeso se zvířaty, kniha koled
- Papíry o velikosti A4, barevné papíry, propisky
- Plastová miska, klubko vlny, špejle
- Lepící páska, lepidlo, nožíky, nůžky
- Šablona anděla, zajíčka

6.7 Finanční a personální zajištění

Finanční zajištění projektu je důležité si předem zajistit, aby byl provoz bez potíží a v průběhu činností nedocházelo k nedorozumění. Nejprve je zapotřebí oslovit obec Cholinu, zdali by byla ochotna finančně podpořit tento projekt. Poté je žádoucí zajistit a připravit náležitosti spojené s provozem. Jedná se o předložení seznamu zúčastněných osob, délku trvání a finanční odhad projektu.

Následně je potřeba oslovit odbornice, které keramický kroužek dlouhodobě zajišťují, zdali by byly ochotné se na projektu podílet. Odbornice bydlí v obci Cholina, tudíž by nebylo potřeba zajišťovat dopravu.

Důležité je také, aby děti šly, společně s odbornicemi, oslovit seniory do Senior klubu, zdali by někteří byli ochotni se společných aktivit účastnit.

6.7.1 Finanční zajištění

Keramický kroužek Patlálci je finančně podporován obcí Cholinou, ve které se nachází, a velkou část financí zajišťují dotace z Olomouckého kraje, bez kterých by Patlálci nebyli schopni fungovat.

Projekt je zaměřen na děti ze zájmového kroužku Patlálci, tudíž i obec Cholina by mohla projekt finančně podpořit. Jedná se především o nakoupení potřebného materiálu pro výrobu z keramické hlíny a úhrada nákladů spojených s provozem keramické peci. Provoz keramické peci je nákladný, jelikož jeden výpal trvá přibližně dvanáct hodin a teplota dosahuje 850 stupňů Celsia.

POLOŽKY	CENA
Keramická hlína 50 Kg (10 kg: 170 Kč)	850 Kč
Glazury	900 Kč
Ostatní materiál (štětce, papíry, lepidla, špejle)	400 Kč
Pronájem místnosti v Litovli	500 Kč
Doprava do Litovle	260 Kč
Celkem	**2 910 Kč**

Tabulka 1: Finanční rozpočet projektu

Celkový finanční rozpočet projektu činí 2 910 Kč. Doprava a pronájem místnosti bude hrazena z výdělku z prodaných výrobků. Zbylých 2 150 Kč uhradí obec Cholina.

6.7.1.1 Doprava

Jedna z aktivit je prodej výrobků ve městě Litovel, a proto je podstatné si předem zajistit dopravu na místo. Pro realizaci projektu je potřeba oslovit řidiče soukromé autobusové dopravy, zdali by byli ochotni zajistit odvoz, včetně zpáteční cesty, avšak za nízkou finanční částku. Jedná se o cestu do města Litovle, které je vzdáleno 8 kilometrů od Choliny.

Dopravu by zajistil soukromý dopravce z Litovle. Náklady na dopravu, včetně zpáteční jízdenky, by si dopravce naúčtoval za 10 Kč na osobu. Doprava se hromadně uhradí z celkového výdělku z prodeje.

ÚČASTNÍCI	POČET ÚČASTNÍKŮ	DOPRAVA	CELKEM
Senioři	12	10 Kč/osoba	120 Kč
Děti	12	10 Kč/osoba	120 Kč
Mentoři	2	10 Kč/osoba	20 Kč
Celkem	26	10 Kč	**260 Kč**

Tabulka 2: Náklady na dopravu

6.7.2 Personální zajištění

Již výše zmíněné odbornice, vychovatelka a pedagog volného času, budou celou dobu setkávání dětí a seniorů zajišťovat.

Velkou výhodou je to, že odbornice májí zkušenosti a dovednosti s keramickou hlínou, tudíž není nutné zajišťovat dalšího mentora, který by děti a seniory naučil s materiálem zacházet.

Tohle setkávání bude nad rámec pracovního úvazku odbornic, tudíž by obec Cholina zajistila finanční doplatek za celou dobu aktivit. Hodinová sazba bude stejná jako v Dohodě o provedení práce. Dále je poté na obci, zda by odbornicím udělila další finanční ohodnocení.

7 Harmonogram projektu

Poslední kapitola se zaměří na konkrétní aktivity dětí a seniorů při pravidelném setkávání. Postupně budou všechny aktivity představeny, včetně časového harmonogramu a popisu činnosti.

Měsíc	Den	Čas
Listopad	Sobota 19. listopadu 2022	8:00 – 12:30 hod.
	Sobota 26. listopadu 2022	8:00 – 12:30 hod.
Prosinec	Sobota 3. prosince 2022	8:00 – 12:30 hod.
	Sobota 10. prosince 2022	8:00 – 13:00 hod.
Březen	Sobota 25. března 2023	8:00 – 12:30 hod.
Duben	Sobota 1. dubna 2023	8:00 – 12:30 hod.
	Sobota 8. dubna 2023	8:00 – 13:00 hod.

Tabulka 3: Harmonogram projektu

Listopad

Sobota 19. listopadu 2022

První vzájemné setkání seniorů a dětí se uskuteční v sobotu 20. listopadu 2022. Senioři i děti se na místo setkání, k budově Patlálků, dopraví samostatně. Přímo u budovy je možno zaparkovat automobilem na vyhrazeném parkovišti.

- 7:45 – 8:00 hod. – příchod účastníků a mentorů
- 8:00 – 8:15 hod. - odložení osobních věcí do šatny, uvítání účastníků
- 8:15 – 8:30 hod. – seznámení se s aktivitami na celé dopoledne
- 8:30 – 9:00 hod. – aktivita na vzájemné seznámení

Harmonogram aktivit

8:30 – 9:00 hod.	Paměť na jména
9:00 – 10:00 hod.	Zpracování keramické hlíny
10:00 – 10:30 hod.	Přestávka
10:30 – 12:00 hod.	Výroba keramiky
12:00 – 12:30 hod.	Zhodnocení společných aktivit

Tabulka 4: Harmonogram aktivit

8:30 – 9:00 hod.

Aktivita: **Paměť na jména**

Cíl: děti i senioři si dokážou zapamatovat jména ostatních kolegů

Časová dotace: 30 minut

Pomůcky: židle

Realizace aktivity:

Všichni účastníci utvoří z židlí kruh, a následně se na ně usadí. První účastník začíná, v tomto případě vychovatelka, a sdělí své křestní jméno. Poté pokračuje účastník po její levici. Až se všichni představí, následuje další kolo. Opět začíná vychovatelka a sdělí jméno účastníka po své pravici.

Důležité je být ostražitý, důkladně naslouchat a nesplést si jména účastníků!

9:00 – 10:00 hod.

Aktivita: **Zpracování keramické hlíny**

Cíl: děti i senioři přijímají informace o keramické hlíně a následně ji správně zpracují

Časová dotace: 60 minut

Pomůcky: podložky, keramická hlína

Realizace aktivity:

Nejprve si všichni účastníci vezmou podložku a hlínu o velikosti cca 20 x 5 centimetrů. Poté se usadí ke stolu a následuje výklad pedagoga. Pedagog sděluje informace, jak se s hlínou pracuje a jak správně ji zpracovat. Po výkladu se účastníci pustí do práce, a přitom navzájem hovoří.

Podstatné je, aby se hlína dlouze a správně zpracovala tak, aby byla měkká a dobře se s ní pracovalo.

***10:00 – 10:30 hod.* - přestávka**

10:30 – 12:00 hod.

Aktivita: **Výroba keramiky**

Cíl: účastníci dokážou vzájemně komunikovat, pomáhat si a hovořit s ostatními kolegy při práci s keramikou, dále budou schopni vyrobit výrobky s vánoční tématikou

Časová dotace: 90 minut

Pomůcky: podložka, keramická hlína, váleček, vykrajovátka, vzorované látky, šablony, nůž

Realizace aktivity:

Rozpracovanou hlínu účastníci rozválí válečkem na plát tenký půl centimetru. Z kraje plátu přiloží již přichystanou šablonu vánočního stromečku, kterou mají k dispozici Patlálci, a velmi opatrně, malým nožem šablonu vykrojí. Důležité je dávat pozor, aby si nikdo z účastníků neublížil, a v případě potřeby pomohou senioři dětem s vykrojením. Po vykrojení stromečku se předá na podložku, kde se nechá hlína schnout.

Dále si děti i senioři vykrojí, pomocí vykrajovátek, hvězdy, malé stromečky, sněhuláky, zvonečky a podobně, s vánoční tématikou.

Po skončení činnosti si každý uklidí své pracovní místo a všechny vytvořené výrobky se nechají schnout nejméně tři dny.

Po třech dnech mentorky uloží výrobky do keramické pece a nechají je vypalovat na 800° Celsia. Výpal trvá 8 hodin a poté je důležité nechat pec vychladnout.

12:00 - 12:30 hod.

Aktivita: **Slovní hodnocení společných aktivit**

Cíl: děti i senioři zhodnotí společné aktivity

Časová dotace: 30 minut

Realizace aktivity:

Každý zúčastněný jedinec má možnost slovně vyjádřit, jak se mu činnost líbila či nelíbila, co by změnil, udělal jinak a celkově zhodnotil společně strávené dopoledne.

Listopad

Sobota 26. listopadu 2022

Další sobotní setkání se opět uskuteční v budově Patlálků v Cholině.

- 7:45 – 8:00 hod. – příchod účastníků a mentorů
- 8:00 – 8:15 hod. – odložení osobních věcí
- 8:15 – 8:30 hod. – přichystání potřebných věcí
- 8:30 – 9:00 hod. – první aktivita

Harmonogram aktivit

8:30 – 9:00 hod.	Pavučina
9:00 – 10:00 hod.	Glazurování
10:00 – 10:30 hod.	Přestávka
10:30 – 11:30 hod.	Výroba andělů
11:30 – 12:00 hod.	Vánoční zvyky a tradice
12:00 – 12:30 hod.	Zhodnocení programu

Tabulka 5: Harmonogram aktivit

8:30 – 9:00 hod.

Aktivita: **Pavučina**

Cíl: účastníci se naučí naslouchat svým kolegům a dokážou si zapamatovat jejich jména

Časová dotace: 30 minut

Pomůcky: klubko vlny

Realizace aktivity:

Všichni účastníci utvoří z židlí kruh a usadí se. Následují dvě minuty ticha, kdy má každý jedinec čas na to, aby si rozmyslel, co by chtěl ostatním o sobě sdělit, a domnívá se, že se to ještě v předchozím setkání nedozvěděli.

Následně jeden z účastníků drží klubko vlny, opět představí své jméno (pro zopakování a připomenutí si z předešlého setkání) a něco o sobě sdělí. Poté si vybere jiného účastníka a hodí mu klubko vlny. Každý účastník, včetně mentorů, se postupně vystřídají.

Pro ozvláštnění aktivity je možno klubko opět rozplést tak, že poslední účastník hodí klubko tomu, kdo mu jej předtím poslal a při tom o něm zopakuje sdělenou informaci.

Aktivita je zaměřena na uvolnění atmosféry, zlepšení komunikace a vzájemných vztahů.

9:00 – 10:00 hod.

Aktivita: **Glazurování**

Cíl: děti i senioři pochopí, které glazury je vhodné použít

účastníci se správně naučí glazurovat keramiku

Časová dotace: 60 minut

Pomůcky: glazury, štětce, podložky

Realizace aktivity:

Výrobky, které děti i senioři vytvořili, jsou vypálené v peci, a nyní se mohou glazurovat. Existují dva druhy glazur, a to tekuté a práškové. Pro začátečníky je vhodné zvolit glazury tekuté, jelikož jsou již připravené k použití, a nemusí se míchat, jako je to u práškových.

Glazura se na vypálený výrobek nanáší štětcem, rovnoměrně, a tak, aby byla pravidelně rozprostřena.

Podstatné je účastníkům sdělit, že se glazura nanáší na všechny strany a stěny výrobku, jen sporní část musí zůstat neglazurována, jinak by se mohlo stát, že se při výpalu v peci výrobek rozbije.

Po ukončeném glazurování se výrobky opět umístí na podložku a nechají se schnout.

***10:00 – 10:30 hod.* - přestávka**

10:30 – 11:30 hod.

Aktivita: **Výroba andělů**

Cíl: děti i senioři budou schopni vyrobit anděla z keramiky

účastníci dokážou ocenit své schopnosti

Časová dotace: 60 minut

Pomůcky: keramická hlína, nůž, šablona anděla

Realizace aktivity:

Každý účastník si vezme hlínu, se kterou následně bude pracovat. Opět je důležité, aby byla řádně propracována a vhodná k použití.

Po zpracování hlíny se rozválí válečkem na tenký plát, opět cca 0,5 cm, a podle své fantazie účastníci vytvoří jednoduchého, plochého anděla. Šablonu, v případě nedostatku fantazie, mají k dispozici, avšak je vhodné, aby si samostatně zkusili anděly vytvořit.

11:30 – 12:00

Aktivita: **Povídání si o vánočních zvycích a tradicích**

Cíl: děti i senioři dokážou hovořit o vánočních zvycích a tradicích

účastníci jsou schopni si zapamatovat nové informace

Časová dotace: 60 minut

Pomůcky: žádné

Realizace aktivity:

Účastníci utvoří kruh z židlí a posadí se. Nejprve začnou hovořit děti a sdělí jaké tradice a zvyky dodržují o Vánocích, například zda je u nich něco netradičního k večeři, zda mají napečené cukroví a podobně. Poté přijde řada na seniory, kteří dětem představí, jaké měli Vánoce oni, když byli malí. Společně poté zhodnotí rozdíly. Senioři dětem rozšíří obzory o své zkušenosti a všichni se mohou těšit na blížící se Vánoce.

Společná diskuse a zpívaní koled uzavře poslední aktivitu.

12:00 – 12:30

Aktivita: **Zhodnocení celého programu a společné rozloučení**

Cíl: účastníci dokážou ocenit své zkušenosti, schopnosti a dovednosti a zhodnotí celé setkání

Časová dotace: 30 minut

Pomůcky: žádné

Realizace aktivity:

Po ukončené aktivitě má možnost každý účastník vyjádřit svůj názor na program celého společného setkání.

Hodnocení je důležité pro případné eliminování nedostatků či vyzdvihnutí kladných činností.

Prosinec

Sobota 3. prosince 2022

První prosincové setkání bude probíhat v atmosféře Vánoc, a tak navazovat na předešlé setkání. Vánoce jsou svátky společně stráveného času lidí, v harmonii, klidu a pohodě.

Třetí společné setkání opět proběhne v budově Patlálků v Cholině.

- 7:45 – 8:00 hod. – příchod účastníků a mentorů
- 8:00 – 8:15 hod. – odložení osobních věcí
- 8:15 – 8:45 hod. – první aktivita

Harmonogram aktivit

8:15 – 8:45 hod.	Pexeso
8:45 – 9:30 hod.	Glazurování andělů
9:30 – 10:00 hod.	Hádej, kdo jsem?
10:00 – 10:30 hod.	Přestávka
10:30 – 11:00 hod.	Zpívání koled
11:00 – 12:00 hod.	Vlastní výroba
12:00 – 12:30 hod.	Zhodnocení programu

Tabulka 6: Harmonogram aktivit

8:15 – 8:45 hod.

Aktivita: **Pexeso**

Cíl: děti i senioři dokážou rozvíjet svoji fantazii

účastníci se učí vzájemné spolupráci a toleranci

Časová dotace: 30 minut

Pomůcky: 6 pexes se zvířaty

Realizace aktivity:

Všichni účastníci se rozdělí po 4 jednotlivcích tak, aby vždy v jedné skupině byli dva dospělí - senioři či mentoři, a dvě děti.

Pexeso je zvoleno s obrázky zvířat tak, aby i děti poznaly stejnou správnou dvojici. Jeden ze skupiny pexeso zamíchá, a položí jej obrazy zvířat dolů, na stůl. Úkolem je najít co nejvíce správných dvojic a vyhrát nad ostatními účastníky.

Pexeso je velmi známá stolní hra, která je vhodná pro všechny věkové kategorie.

8:45 – 9:30 hod.

Aktivita: **Glazurování andělů**

Cíl: děti i senioři si připomenou, jak se glazuruje keramika

účastníci dokážou glazurovat anděly

Časová dotace: 45 minut

Pomůcky: glazury, štětce, podložky

Realizace aktivity:

Glazurování již účastníci znají, tudíž je to pro ně již snadné. Na začátku pouze odbornice v rychlosti vysvětlí, že se glazury musí rovnoměrně štětcem nanést a rozetřít. Výrobek se glazuruje i z boků, avšak je potřeba si dát pozor, aby, jak již odbornice zmiňovaly, nebyl výrobek natřen zespod, jelikož by se v peci při výpalu rozbil.

Po glazuře se nechají andělé schnout na podložce.

9:30 – 10:00 hod.

Aktivita: **Hádej, kdo jsem?**

Cíl: účastníci dokážou vzájemně spolupracovat a komunikovat

Časová dotace: 30 minut

Pomůcky: papíry o velikosti A4, propisky, lepící páska, nůžky

Realizace aktivity:

Každý účastník si vystřihne malý pruh papíru. Na papír napíše jedno zvíře, které například zná, líbí se mu, má jej doma, a podobně. Následně si ustřihne lepící pásku a pomocí ní papír přilepí na záda jednomu z hráčů. Každý hráč tak obdrží jedno přilepené „zvíře“ na záda. Hráči mezi sebou nesmí komunikovat, aby popřípadě nedošlo k prozrazení zvířete.

Po zahájení hry se účastníci chodí ptát ostatních hráčů na svoji identitu zvířete, avšak mohou položit jen jednu otázku, a poté odchází k jinému hráči.

Hra je ukončena tak, že každý hráč zná zvíře, kterým byl.

Aktivita je zvolena na uvolnění se, odpočinutí od práce a zařazení pohybu.

10:00 – 10:30 hod. – přestávka

10:30 – 11:00 hod.

Aktivita: **Zpívání koled**

Cíl: účastníci se naučí zpívat vánoční koledy

Časová dotace: 45 minut

Pomůcky: sborník (kniha) koled

Realizace aktivity:

Účastníci i mentoři vytvoří kruh z židlí a usadí se. Poté si účastníci sdělí, jaké vánoční koledy by si chtěli zazpívat. K dispozici je sborník koled, pro případný návrh či doplnění neznámého textu koledy.

Zde je uveden příklad koled:

- *Dej Bůh štěstí*
- *Jak jsi krásné, neviňátko*
- *Půjdem spolu do Betléma*
- *Nesem Vám noviny (Skopová, Maťátko, 2017)*

11:00 – 12:00

Aktivita: **Výroba dle vlastní fantazie**

Cíl: děti i senioři rozvíjí svoji fantazii při výrobě z keramiky

Časová dotace: 60 minut

Pomůcky: hlína, štětce, podložky

Realizace aktivity:

Tato aktivita je zaměřena na rozvíjení fantazie účastníků. Každý jedinec dostane keramickou hlínu, kterou si zpracuje, aby byla dostatečně měkká.

Následuje volnost při tvoření, aby si každý účastník mohl vytvořit produkt, který si odnese na památku.

Všechny hotové výrobky se nechají tři dny sušit, a poté je odbornice uloží do keramické pece k vypálení.

Při následném setkání si účastníci výrobky odnesou na památku.

12:00 – 12:30

Aktivita: **Hodnocení společného setkání**

Cíl: všichni účastníci zhodnotí, co se jim na aktivitách líbilo, či naopak nelíbilo

Časová dotace: 30 minut

Pomůcky: žádné

Realizace aktivity:

Z židlí společně účastníci utvoří kruh, a každý účastník má právo zhodnotit celé setkání, také zhodnotit svoji práci, co se mu dařilo, co méně, co se mu líbilo či nelíbilo.

Účastníkům se sdělí, že příští setkání se uskuteční v Městském klubu v Litovli, kde bude probíhat prodej jimi vyrobených výrobků. S sebou je důležité si vzít vlastní jídlo a pití. Účastníci se sejdou před budovou Patláků v Cholině, poté bude zajištěna doprava do Litovle.

Vychovatelka a pedagog volného času, po skončení setkání, společně složí krátký text, který odešlou emailovou schránkou na Městský úřad do Litovle.

Městský úřad v pátek, den před konáním prodeje, pozvánku vyhlásí rozhlasem.

Tento text bude sloužit jako pozvánka k navštívení, popřípadě koupi, výrobků z keramiky, a bude ihned vyhlášen v místním rozhlase.

Prosinec

Sobota 10. prosince 2022

V sobotu 10. prosince se účastníci dostaví k budově Patlálků v Cholině. Společnými silami uloží všechny své vyrobené výrobky do převozné krabice tak, aby nedošlo k jejich poškození. Poté se přemístí do již připraveného a zajištěného autobusu, který pojede do nedaleké Litovle, kde se budou vyrobené výrobky účastníků prodávat.

Každý účastník byl při posledním setkání informován o vlastním zajištění dostatečné stravy a pití na celý prodej.

- 7:45 – 8:00 hod. - příchod k budově Patlálků
- 8:00 – 8:20 hod. - uložení výrobků do připravených boxů, naložení do autobusu
- 8:20 – 8:30 hod. - příjezd do Litovle
- 8:30 – 9:00 hod. - příprava výrobků na prodej
- **9:00 – 13:00 hod. – prodej výrobků**

Potřebné vybavení k prodeji:

- Stoly
- Židle
- Přenosná kasa
- Kalkulačka

Všichni účastníci připraví stoly, které jsou k dispozici v městském klubu. Poté vybalí výrobky z krabic a přichystají na stůl. Samotný prodej bude zahájen v 9:00 hod.

Při prodeji se účastníci budou měnit, ale vždy však musí být u prodeje senior i dítě. Nelze, aby zůstaly prodávat například jen děti! Účastníci, kteří nebudou zrovna při prodeji, se mohou najíst, vzájemně mezi sebou komunikovat, předávat si zkušenosti, hovořit o sobě, a užívat si společně strávený čas.

Prodej bude ukončen ve 13:00 hod. Následně senioři spočítají výtěžek z prodeje a děti uklidí prodejní místnost do původního stavu.

Z celkového výdělku se zaplatí pronájem místnosti v městském klubu, který činí 500 Kč, a také autobusová doprava, která i se zpáteční cestou činí 260 Kč.

Výtěžek z prodeje výrobků, po odečtení nákladů, které činí 760 Kč, bude darován místní charitě, která tento zisk využije na nákup potřebných materiálů, surovin či zdravotních pomůcek.

Po skončení prodeje, děti i senioři společně odnesou výtěžek místní charitě, která je vzdálena 500 metrů od městského klubu, a poté se autobusem vrátí zpět do Choliny, a tímto bude sobotní setkání ukončeno.

Po příjezdu si ještě účastníci vezmou z budovy Patlálků výrobky, které si předešlé setkání vyrobili z keramiky, a odnesou si je domů.

Odbornice také připomenou, že další setkání se bude konat až 25. března, tudíž je důležité si toto datum poznamenat.

S dětmi se odbornice do té doby ještě setkají, při pravidelném středečním kroužku keramiky a setkání jim ještě připomenou.

Text do místního rozhlasu:

Vážení občané,

dovolujeme si vás pozvat na prodej vánočních výrobků z keramiky, který se koná dnes, tj. 10. prosince 2022, v Městském klubu v Litovli. Na výrobě se podílely děti od 6 do 11 let věku a také senioři od 65 let.

Veškerý výdělek z prodeje bude poskytnut místní charitě.

Těšíme se na vaši návštěvu.

Březen

Sobota 25. března 2023

Od posledního setkání dětí a seniorů uběhly tři měsíce, tudíž je zapotřebí, aby se opět navázaly vztahy, komunikace a důvěra.

Shledání se opět uskuteční v budově Patlálků v Cholině.

- 7:45 – 8:00 hod. – příchod účastníků a mentorů
- 8:00 – 8:15 hod. – odložení osobních věcí
- 8:15 – 8:45 hod. – první aktivita

Harmonogram aktivit

8:15 – 9:00 hod.	Pantomima
9:00 – 10:00 hod.	Velikonoční vajíčko
10:00 – 10:45 hod.	Povídání si o Velikonocích
10:45 – 11:00 hod.	Přestávka
11:00 – 12:00 hod.	Zajíček, vlastní tvorba
12:00 – 12:30 hod.	Zhodnocení programu

Tabulka 7: Harmonogram aktivit

8:15 – 9:00

Aktivita: **Pantomima**

Cíl: děti i senioři dokážou uhádnout povolání či zvíře

účastníci dokážou pantomimicky předvést povolní či zvíře

Časová dotace: 30 minut

Pomůcky: papír, propiska, miska

Realizace aktivity:

Odbornice si před první aktivitou předem připravily misku obsahující 40 malých papírů, na kterých jsou napsána povolání a zvířata. Volba povolání i zvířat je přiměřená věku dětí, aby byly schopné je uhádnout.

Každý účastník si z misky vylosuje jeden lístek, který nesmí ostatním hráčům ukázat. Jeho úkolem je předvést povolání či zvíře, které je napsané na papírku, tak, aby jej ostatní uhádli.

Pantomima je vhodná jako první aktivita, neboť se všichni účastníci rozhýbají a zapojí fantazii při předvádění i hádání povolání či zvířat.

9:00 – 10:00 hod.

Aktivita: **Velikonoční vajíčko a další velikonoční motivy**

Cíl: děti i senioři dokážou vyrobit velikonoční motivy z keramiky

účastníci dokážou prosadit své nápady a rozvíjet fantazii

Časová dotace: 60 minut

Pomůcky: keramická hlína, váleček, nůž, vzorované látky

Realizace aktivity:

Každý účastník si vezme libovolně velký kus hlíny a začne ji propracovávat. Poté hlínu válečkem rozválí na plát tenký cca 0,5 cm a začne vyřezávat vajíčko. V tomto případě je jednoduchý tvar vejce, tudíž nejsou potřeba žádná vykrajovátka.

Ozdoba vejce je na jedincově fantazii. K dispozici jsou vzorované látky, které se mohou do hlíny obtisknout, či si vytvořit jakýkoliv vlastní motiv.

Vajíčko, jelikož je snadné na výrobu, budou mít účastníci rychle vytvořené, proto až budou hotovi, budou tvořit další velikonoční motivy. Mohou zkusit vytvořit například jednoduchou slepičku, pomlázku, a podobně, dle vlastní fantazie a složitosti výroby. Při tvoření si mohou účastníci navzájem pomáhat, inspirovat se a v případě další potřeby odbornice pomohou.

Poté se nechají vyrobená vajíčka sušit na podložce a po třech dnech je odbornice vloží do pece k vypálení.

Po vypálení již není nutné výrobky glazurovat, neboť vzorované látky se postarají o krásný přírodní vzor.

10:00 – 10:45 hod.

Aktivita: **Povídání si o Velikonocích a jejich zvycích**

Cíl: děti i senioři dokážou vzájemně komunikovat a naslouchat si

děti i senioři si předají své velikonoční tradice a zvyky

Časová dotace: 45 minut

Pomůcky: žádné

Realizace aktivity:

Z židlí utvoří všichni účastníci kruh a usadí se. Nejprve mají slovo děti, které sdělí vše, co si o Velikonocích pamatují, nebo co již znají. Každé dítě má možnost se vyjádřit a přiblížit

ostatním účastníkům, jak například slaví svátky Velikonoc, nebo co je pro jejich rodinu důležité, a podobně. Poté, až již žádné dítě nebude mít co sdělit, doplní senioři dětem informace, které by neměly být opomenuty. Do konverzace se zapojí i vychovatelka a pedagog.

Podstatné je, aby se děti dozvěděly, proč slavíme Velikonoce, co jsou to za svátky, jaké máme zvyky, a další informace o Velikonocích. Senioři rozšíří dětem obzory, a vzájemně se tak doplní o své vlastní zvyky či tradice.

***10:45– 11:00 hod.* – přestávka**

11:00 – 12:00 hod.

Aktivita: **Velikonoční zajíčci, vlastní tvorba**

Cíl: děti i senioři se naučí vyrábět velikonoční zajíčky

Časová dotace: 60 minut

Pomůcky: hlína, vykrajovátka, vzorované látky

Realizace aktivity:

Keramická hlína se musí dobře zpracovat, aby byla měkká, a rozválet na plát tenký cca 0,5 cm. Poté již mají účastníci k dispozici vykrajovátka zajíčků, avšak je také vhodné, aby si zajíčka zkusili vytvořit sami, podle vlastní fantazie.

Pokud účastníkům zbude čas, mohou si vytvořit cokoliv, co si poté mohou nechat a odnést domů na památku.

Po skončení činnosti se nechají výrobky sušit na podložce a odbornice je po třech dnech uloží do pece k vypálení.

12:00 – 12:30 hod.

Aktivita: **Hodnocení společného setkání**

Cíl: účastníci zhodnotí program setkání

Časová dotace: 30 minut

Pomůcky: žádné

Realizace aktivity:

Společně si všichni účastníci sednou do kruhu a každý může dobrovolně vyjádřit, co se mu na dalším setkání líbilo či nelíbilo, co se mu dařilo, či v čem byl méně úspěšný.

Duben

Sobota 1. dubna 2023

Předposlední setkání dětí a seniorů naposledy proběhne v budově Patlálků v Cholině. Opět se budou vyrábět výrobky z keramiky, a setkání bude doplněné hrami a jinými aktivitami.

- 7:45 – 8:00 hod. – příchod účastníků a mentorů
- 8:00 – 8:15 hod. – odložení osobních věcí
- 8:15 – 9:00 hod. – první aktivita

Harmonogram aktivit

8:15 – 9:00 hod.	Šibenice
9:00 – 10:00 hod.	Glazurování
10:00 – 10:30 hod.	Přestávka
10:30 – 11:30 hod.	Zpívání
11:30 – 12:00 hod.	Zajíčci
12:00 – 12:30 hod.	Hodnocení programu

Tabulka 8: Harmonogram aktivit

8:15 – 9:00 hod.

Aktivita: **Šibenice**

Cíl: děti i senioři se naučí či připomenou hru na šibenici

účastníci dokážou zapojit fantazii při skládání a hádání slov

Časová dotace: 45 minut

Pomůcky: 20 papírů o velikosti A4, 8 propisek

Realizace aktivity:

Účastníci se krátkým rozpočítadlem rozdělí do sedmi skupin tak, aby v každé skupině byl vždy senior i dítě. Skupina si společně sedne ke stolu a dostane papíry a propisku.

Začíná první hráč (určí si sama skupina), který si sám pro sebe, nevysloví nahlas, promyslí slovo, které budou ostatní hráči hádat. Místo slov hráč načrtne čáry, které označují počet písmen ve slově, tedy kolik bude čar, z tolika písmen se dané slovo skládá.

Úkolem ostatních hráčů je ptát se na písmena, která jsou obsažena ve slově. V případě, že vyslovené písmeno slovo neobsahuje, hráč, který slovo vymýšlel, začne malovat „šibenici“.

Cílem je co nejdříve uhádnout dané slovo a nedomalovat šibenici.

9:00 – 10:00 hod.

Aktivita: **Glazurování zajíčků, vajíček a dalších výrobků**

Cíl: děti i senioři si připomenou glazurování výrobků

Časová dotace: 60 minut

Pomůcky: tekuté glazury, štětce, podložky

Realizace aktivity:

Glazurování je již pro účastníky známá činnost. Opět je důležité, aby byly použity tekuté glazury, neboť jsou vhodnější pro děti a začátečníky.

Podstatné je dbát na to, aby byly glazury dostatečně rozetřené a nevznikla na výrobku velká vrstva. Po glazurování se nechají zajíčci sušit na podložce, aby byli připraveni k vypálení.

Při glazurování mohou účastníci mezi sebou komunikovat a navzájem si pomáhat.

***10:00 – 10:30 hod.* – přestávka**

10:30 – 11:30 hod.

Aktivita: **Zpívání**

Cíl: děti i senioři se naučí zpívat (nové) písničky

Časová dotace: 60 minut

Pomůcky: zpěvník

Realizace aktivity:

Všichni účastníci z židlí vytvoří kruh a usadí se. Nejprve si mezi sebou sdělí, co by si společně chtěli zazpívat a nacvičit na pěvecké vystoupení. Písničky musí být zvolené tak, aby byli přiměřené věku dětí. Poté se účastníci písně naučí, aby je mohli předvést na společném vystoupení.

Zpívání písní ještě více uvolní a zpříjemní atmosféru a upevní vztahy mezi sebou.

Návrh na písně:

- *Tři citrónky*
- *Na tom pražským mostě*
- *Trpasličí svatba*
- *Když jsem já sloužil*
- *Okoř*
- *Maličká su (Jánský, 2008).*

11:30 – 12:00 hod.

Aktivita: **Velikonoční zajíčci**

Cíl: děti i senioři se naučí vyrábět zajíčky z papíru

Časová dotace: 30 minut

Pomůcky: barevné papíry, nůžky, špejle

Realizace aktivity:

Zajíčci se tentokrát budou tvořit z barevných papírů, nikoliv z keramické hlíny. Šablony zajíčků mají Patlálci k dispozici, avšak je také důležité, aby účastníci zapojili fantazii a zkusili si zajíčka vyrobit podle svého. Na závěr se na zadní stranu zajíčka přilepí špejle, aby mohl být k zapíchnutí.

12:00 – 12:30 hod.

Aktivita: **Hodnocení programu**

Cíl: děti i senioři zhodnotí průběh celého programu

Časová dotace: 30 minut

Pomůcky: žádné

Realizace aktivity:

Děti i senioři utvoří z židlí kruh a usadí se. Každý účastník má možnost vyjádřit svými slovy, jaké pro něho bylo předposlední setkání.

Podstatné je, aby se mohl každý vyjádřit a ostatní jej respektovali.

Duben

Sobota 8. dubna 2023

Poslední setkání se uskuteční v budově, kde se setkávají senioři, tj. budova bývalé jídelny za obecním úřadem v Cholině. Zde budou děti i senioři společně prodávat výrobky z keramiky s velikonoční tématikou a setkání zakončí společně nacvičenými písněmi.

Každý účastník je předem informován o vlastním zajištění dostatečné stravy a pití na celý prodej.

Potřebné vybavení k prodeji:

- Stoly
- Židle
- Přenosná kasa
- Kalkulačka

- 7:45 – 8:00 hod. – příchod účastníků a odbornic
- 8:00 – 8:20 hod. – uložení výrobků do připravených boxů
- 8:20 – 8:30 hod. – odnos výrobků do budovy seniorů
- 8:30 – 9:00 hod. – vybalení výrobků a přichystání na prodej
- **9:00 – 13:00 hod. – prodej výrobků z keramiky**

Nejprve se účastníci, jako vždy při každém setkání, sejdou v budově Patlálků v Cholině. Společně výrobky uloží do připravených boxů a odnesou do 300 metrů vzdálené jídelny, za obecním úřadem v Cholině.

Všichni účastníci připraví stoly, které jsou k dispozici v budově bývalé jídelny. Poté vybalí výrobky z krabic a přichystají na stůl. Samotný prodej bude zahájen v 9:00 hod. oznámením v příslušném obecním rozhlase. Pozvánku k navštívení prodeje vychovatelka donese v pátek, 7. dubna, na místní obecní úřad.

Při prodeji se účastníci budou měnit, ale vždy však musí být u prodeje senior i dítě. Nelze, aby zůstaly prodávat například jen děti! Účastníci, kteří nebudou zrovna při prodeji, se mohou najíst, vzájemně mezi sebou komunikovat, předávat si zkušenosti, hovořit o sobě, a užívat si společně strávený čas.

Před skončením prodeje, ve 12:30 hod., děti se seniory zazpívají písně, které se společně naučili.

Prodej bude ukončen ve 13:00 hod. Následně senioři spočítají výtěžek z prodeje a děti uklidí místnost do původního stavu.

Velká výhoda této budovy je, že ji vlastní obecní úřad Cholina, který ji poskytuje seniorům bez úplaty, tudíž se nemusí hradit pronájem a nevznikly tak žádné náklady. Celkový výdělek z prodeje bude tedy darován charitě Litovel.

Výtěžek z prodeje odveze vychovatelka a pedagog v pondělí, 10. dubna, do charity v Litovli.

Na závěr se všichni účastníci společně rozloučí a sdělí si, jak se jim celé setkávání líbilo, co pro ně bylo přínosem, jak na ně setkávání působilo, jakou aktivitu by popřípadě vynechali, či co by si chtěli znovu zkusit. Celé setkávání je tedy tímto dnem ukončeno.

Text do místního rozhlasu:

Vážení občané,

dovolujeme si vás pozvat na prodej velikonočních výrobků z keramiky, který se koná dnes, tj. 8. dubna 2023, od 9–13 hodin, v jídelně za obecním úřadem. Na výrobě se podílely děti od 6 do 11 let věku a také senioři od 65 let.

Veškerý výdělek z prodeje bude poskytnut charitě v Litovli.

Těšíme se na vaši návštěvu.

Závěr

Vzájemná spolupráce a komunikace mezi generacemi je důležitá. Každý jedinec může tomu druhému něco nabídnout, obohatit ho a přinést nový pohled na svět.

Cílem bakalářského projektu bylo sblížení generací, dětí a seniorů, dále přiblížení problematiky tohoto tématu. Na sblížení generací byl také vytvořen tento projekt, který spojoval děti a seniory prostřednictvím společných aktivit a činností, jako byla výroba výrobků z keramiky. Děti i senioři měli při aktivitách čas si spolu pohovořit, předávat si zkušenosti a rady, pomáhat si při výrobě výrobků, a také si společně zazpívat a zahrát hry.

V první části práce byla jako první představena obec Cholina, jakožto vesnice, ve které najdeme jak zájmový kroužek Patlálci, tak i Senior klub. Poté byl podrobně představen keramický kroužek Patlálci, jeho vybavení a prostory, kde se nachází. Na závěr byla vytvořena SWOT analýza pro přiblížení situace kroužku. Třetí kapitola se zaměřovala na Senior klub, jeho členy, programy a setkávání seniorů. Ve čtvrté kapitole práce byl představen pojem mezigenerační učení, dále také mezigenerační vztahy a komunikace, které s tímto pojmem souvisí. Následovala kapitola zaměřena na charakteristiku mladšího školního věku a staří, doplněna volným časem těchto věkových skupin.

Druhá část práce se již konkrétně věnovala aktivitám a činnostem, které spolu děti a senioři tvořili a prožívali. Nejprve byla popsána charakteristika projektu, jeho cíle, a také konkrétní finanční náklady. Poté již následoval harmonogram aktivit, kterých se děti a senioři účastnili. Aktivity byly vymyšlené tak, aby byly přiměřeny věku dětí a mohly je bez problémů tvořit.

Aktivity, které jsou v projektu zvoleny, mohou využít i jiné zájmové organizace, které jsou zaměřeny na výrobu keramiky. Tyto organizace si upraví aktivity podle toho, s jakou cílovou skupinou pracují a jaké požadavky požadují po účastnících. Také je vhodné si přizpůsobit dny, kdy se aktivity budou konat, neboť tento projekt je primárně zaměřen na sobotní realizaci.

Ostatní aktivity, nepřímo určené k výrobě keramiky, mohou být využity například v adapčních kurzech pro děti, v zařízeních pro seniory, nebo jen jako krátká činnost na odreagování a uvolnění dětí v jakémkoliv jiném zájmovém kroužku.

Do budoucna by se k tomuto projektu mohly přidat i jiné organizace, dobrovolníci a sponzoři, a tím by keramický kroužek mohl získat nové možnosti, například modernější vybavení, větší keramickou pec či větší prostory pro více dětí a účastníků.

Seznam použité literatury

BEZOUŠKOVÁ, Eva, 2014. *Pedagogika volného času*. Březen, 2014. [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: https://svkkl.cz/upload/soubory_ke_stazeni/pedagogika_volneho_casu.pdf

ČAČKA, Otto, 1997. *Psychologie dítěte*. 3. vyd. Tišnov: Sursum. ISBN 80-85799-03-0.

DAŇKOVÁ, Eva, 2012. *Mateřská škola Klíček: keramika*. Srpen, 2012. [cit. 2022-04-08]. Dostupné z: https://ms-klicek.webnode.cz/akce-skoly/zajmove-terapie/keramika/

DOLEŽAL, Josef, 2008. *Senior klub Cholina*. Leden, 2008. [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: https://seniorklubcholina.webnode.cz/o-nas/

HOFBAUER, Břetislav, 2006. *Děti, mládež a volný čas.* Praha: Portál. ISBN 80-7178-927-5.

JANIŠ, Kamil a Jitka, SKOPALOVÁ, 2016. *Volný čas seniorů*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5535-9.

JÁNSKÝ, Petr, 2008. *Já, písnička: 1. – 4. třída*. Cheb: Music Cheb. ISBN 80-706517-7-0.

JAROŠOVÁ, Darja, 2006. *Péče o seniory*. Ostrava: Ostravská univerzita. ISBN 80-7368-110-2.

KENTON, Will, 2021. *Opportunity, and Threat (SWOT) analysis.* [online]. Březen 2021, [cit 2021-05-29]. Dostupné z: https://www.investopedia.com/terms/s/swot.asp

KOUDELA, Miroslav, 1996. *Paměti obce Choliny*. Olomouc: DANAL. ISBN 80-85973-11-1.

KOUDELA, Miroslav, 2011. *Paměti obce Cholina: k výročí 870 let od první písemné zmínky*. Olomouc: DANAL. ISBN neuvedeno.

LABUSOVÁ, Eva, 2022. *Mladší školní věk*. Březen 2022. [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: https://www.sancedetem.cz/mladsi-skolni-vek

LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana, 2006. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada. ISBN 80-247-1284-9.

MASLOW, Abraham, 2014. *O psychologii bytí*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0618-7.

MAŤÁTKO, Pavel a Kamila SKOPOVÁ, 2017. *Nejznámější české a moravské koledy*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0601-1.

MATĚJČEK, Zdeněk, 2008. *Co děti nejvíc potřebují*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-504-2.

MATĚJČEK, Zdeněk, 1992. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha: SPN. ISBN 80-04-25236-2.

NAVRÁTILOVÁ, Jitka, 2021. *Do vztahu mezi prarodiči a vnoučaty se vyplatí investovat*. 2. díl. Červen, 2021. [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: https://www.sendvicovagenerace.cz/do-vztahu-mezi-prarodici-a-vnoucaty-se-vyplati-investovat/

NOVOTNÁ, Lenka, HŘÍCHOVÁ, Miloslava a Jana MIŇHOVÁ, 2012. *Vývojová psychologie*. 4. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita. ISBN 978-802-6101-154.

PÁVKOVÁ, Jiřina a kol., 2002. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-711-6.

PÁVKOVÁ, Jiřina, 2014. *Pedagogika volného času*. Praha: Karlova Univerzita. ISBN 978-80-7290-666-6.

POŘÍZEK, Jan, 2019. *Jak vytvořit SWOT analýzu*. Březen 2019. [cit. 2021-08-28]. Dostupné z: https://www.ecommercebridge.cz/swot-analyza-a-jeji-vyuziti/

RABUŠICOVÁ, Milada a kol., 2016. *Mezigenerační učení: Teorie, výzkum, praxe*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-8460-5.

RABUŠICOVÁ, Milada, Lenka KAMANOVÁ a Kateřina PEVNÁ, 2014. Mezigenerační učení v prostředí komunit: koncept a mapování výzkumného terénu. *Studia paedagogica*. roč. 19, č.1, [cit. 2022-04-10]. [online]. Dostupné z: https://journals.phil.muni.cz/studia-paedagogica/article/view/18939/14994

ŠANOVÁ, Miloslava, 2021. Pedagog volného času. [ústní sdělení]. [cit. 2021-04-12].

ŠŤASTNÝ, František, 2009. *Faktory ovlivňující stárnutí lidského organismu: geny a životní styl*. Květen 2009. [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: https://www.internimedicina.cz/pdfs/int/2009/05/10.pdf

TAUBEROVÁ, Daniela, 2014. *V Cholině se poprvé zastaví prezident, chystají mu anděla i hody*. Březen 2014. [cit. 2021-10-18]. Dostupné z: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/do-choliny-poprve-prijede-prezident-chystaji-mu-andela-i-hody-20140303.html

TOŠNEROVÁ, Tamara, 2002. *Ageismus: průvodce stereotypy a mýty o stáří*. Praha: Ambulance pro poruchy paměti. ISBN 80-238-9506-0.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-308-0.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2007. *Vývojová psychologie II. – Dospělost a stáří*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1318-5.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2012. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2153-1.

VÁGNEROVÁ, Marie a Lidka LISÁ, 2021. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-4961-0.

VILÍMOVÁ, Vlasta, 2009. *Didaktika tělesné výchovy*. 2. vyd., Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978- 80-210-4936-9.

Příloha 1

Příloha 1: Vánoční stromeček z keramiky

Zdroj: testovanonadetech.com

Dostupné na: https://www.testovanonadetech.com/aktivita/1039-vanocni-stromecek-z-keramiky

Příloha 2

Příloha 2: Velikonoční vajíčko z keramiky

Zdroj: simira.cz

Dostupné na: https://www.simira.cz/keramika/krajkova-vajicka-keramika-jarni-zaves-jaro-velikonoce-krajka-hlina-krajkova-vejce-kraslice-vajicko-158813